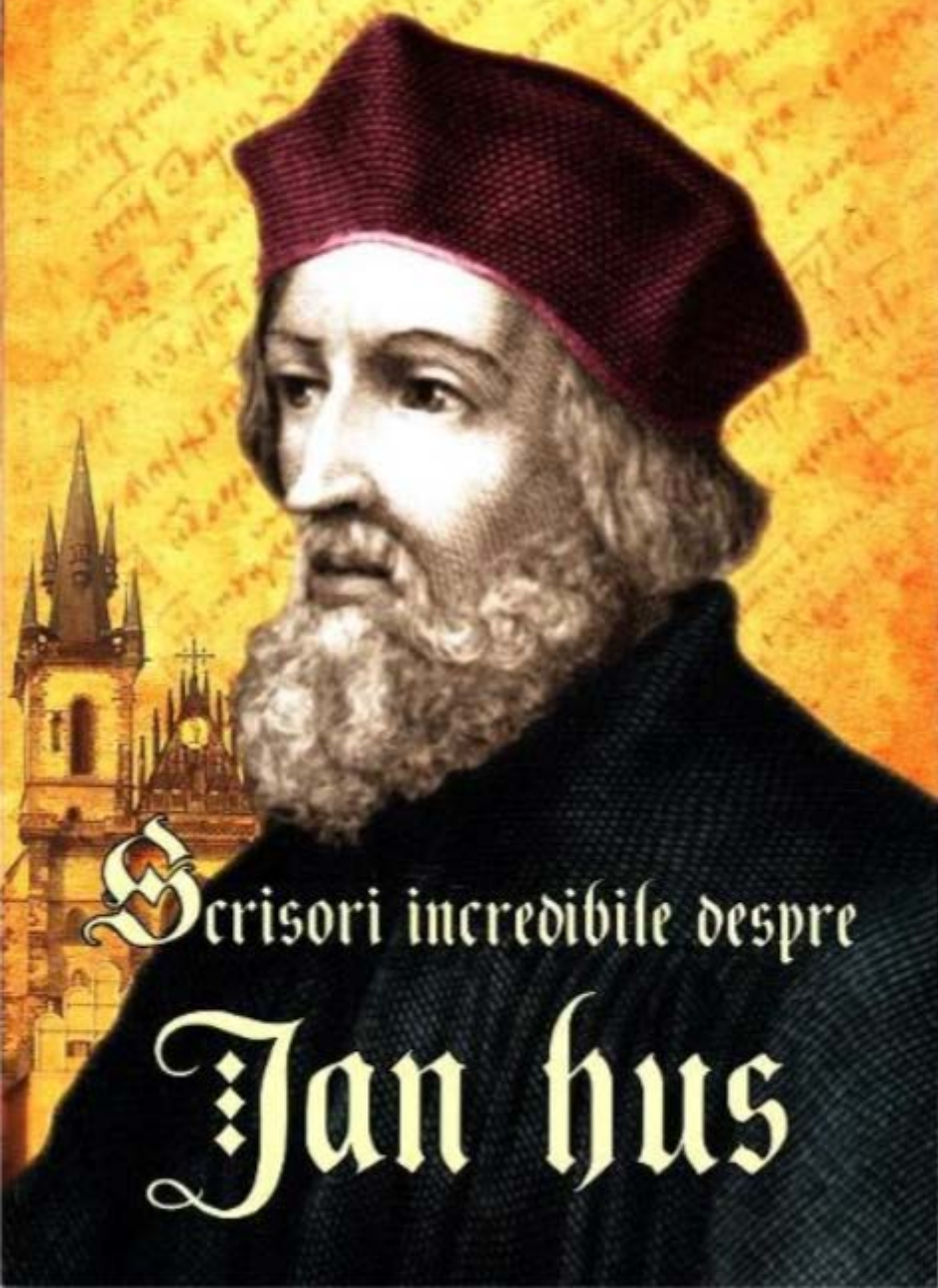

Fra Poggins

Scrisori incredibile despre

Jan hus

SCRISORI INCREDIBILE DESPRE JAN HUS

Fra Poggius

Scrisori incredibile

despre

Jan h̃us

ALEGE VIAȚA PUBLISHING

București, 2013

Hus Ereticul

De Poggius Papistașul

Infailibilitatea Papei la Consiliul din Constance:

Despre judecarea lui Hus, condamnarea și moartea pe rug aflăm din două scrisori ale unuia dintre membrii Consiliului, Fra Poggius, adresate prietenului și fratelui său în Hristos, Leonhard Nikolai.

Tipărite în limba teutonă, prima dată în anul 1523 d.Hr. la Constance, a doua oară în anul 1846 d.Hr. la Reutlingen, a treia oară la Saint Louis, Missouri, în anul 1875.

Tipărite în limba engleză pentru prima dată în anul de grație 1930, la New York. Această carte a fost editată de BEDAVON BERCHEM, artium magister et literarum doctor.

Publicată de Carl Granville, New York, MCMXXX

© Copyright „Alege Viața Publishing”

București, 2012

Tel.: 021-220.42.72; 0744.369.797; 0766.468.979

Stilizare: Medeea Roșca

Tehnoredactare: Cornelia Dragachis

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POGGIUS, FRA

Scrisori incredibile despre Jan Hus / Fra Poggius ; trad.:

Liliana Radu. - București : Alege Viața Publishing, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-973-8357-23-5

I. Radu, Liliana (trad.)

284(437) Hus,J.

929 Hus,J.

Cuprins

Prefață la ediția în limba română	7
Prima epistolă a lui Poggius către Nikolai	11
A doua epistolă a lui Poggius către Nikolai	25
Anexe:	117
Firul roșu pe albul veșmânt	117
Croii credinței	119

Prefață la ediția în limba română

Levul Mediu!

Un timp de adormire spirituală, un timp în care flăcările persecuției au ars cu foarte mare fierbințeală pentru “ereticii” care îndrăzneau să aibă o credință diferită de aceea pe care o dicta biserica; timp în care biserica a câștigat mari bogății vânzând indulgențe; timp în care întunericul superstițiilor și miturilor propagate de biserică a orbit omul obișnuit.

Privim la acele vremuri prin fumul rugurilor aprinse. Persecuția și întunericul spiritual de atunci sunt un mister pentru noi, o idee străină. A existat oare un astfel de timp, când cineva putea fi ars pe rug pentru simplul motiv că el credea în Biblie? La un asemenea gând, ne îngheață sângele și ne gândim la zilele mai luminoase care au urmat Revoluției Franceze. S-ar putea însă, ca în graba noastră de a trece repede peste suferințele martirilor, să pierdem ceva important? S-ar putea ca viețile acestor suflete curajoase și nobile, sacrificate pentru adevăr, să conțină o lecție pentru noi?

Poate că este timpul să privim mai de-aproape viețile acestor oameni mari.

“De ce persecuția pare că a slăbit într-o mare măsură? Singurul motiv este că biserica s-a conformat cerințelor lumii și nu mai trezește nicio împotrivire. Religia care este la modă în zilele noastre nu are caracterul curat și sfânt pe care l-a avut credința creștină în zilele lui Hristos și ale apostolilor Săi. Din cauza spiritului de compromis cu păcatul, din cauză că marile adevăruri ale Cuvântului lui Dumnezeu sunt privite cu indiferență, din cauză că este atât de puțină evlavie în biserică, creștinismul este în aparență atât de popular în lume. Să se producă o reînviere a credinței și puterii din prima biserică, și atunci spiritul persecuției va fi reînviat, iar flăcările persecuției vor fi iarăși aprinse.” (TV, p. 48)

Să ne amintim ce au găsit pionerii protestantismului atât de valoros încât au considerat că merită să-și sacrifice chiar viața. Ce este adevărul? Ce adevăr au apărât ei pe care nu l-au considerat prea costisitor chiar după ce au dat tot ce au avut? S-ar putea ca și pentru noi adevărul acesta să merite orice sacrificiu? Facem parte din grupa celor ce trăiesc în compromis sau suntem gata să stăm pentru adevăr oricât ne-ar costa?

Trăim într-o generație care a pierdut adevăratele valori. S-ar putea ca odată cu stingerea ultimelor scântei

ale rugurilor „eretice” să se fi stins și adevărul pe care l-au apărat matirii. Ar trebui ca noi să fim aceia care vor reînvia acel adevăr uitat!

Să studiem împreună statornicia unui om care a îndrăznit să prețuiască adevărul mai mult decât viața. Fie ca aceste scene din viața lui Hus să ne inspire, eliminând orice compromis, și să apărăm singurul lucru neschimbător din lumea noastră schimbătoare – BIBLIA.

A.M.D.

Prima epistolă a lui Poggius către Nikolai

u, Poggius, îți trimit salutări, Leonhard Nikolai!

După cum îți amintești din ultima scrisoare pe care ți-am trimis-o în ziua Sfintei Clara, anul 1414, am fost chemat la Praga, în Boemia, pentru a-l convoca pe arhiereticul, cunoscut în întreaga lume, Ian din Hussinecz, lângă Brachatitz, să vină în fața Consiliului din Constance, care se va întruni curând acolo, unde va da socoteală părinților bisericii pentru vorbirea lui necontrolată, pentru învățăturile și predicarea lui. Îți voi istorisi acum, dragul meu prieten, ce mi s-a întâmplat pe drum, ce am observat în timp ce mergeam, căci nu mulți asemenea nouă au șansa de a călători așa departe. Să nu te aștepti însă la cuvinte alese ori la un stil prea elegant, pentru că vor fi doar vești concise, bazate pe argumente adevărate. Am străbătut traseul nu pe jos, ci călare pe un asin, pe care l-am încălecat în data de 15 iunie 1414, după ce promisem chemarea de a-l convoca pe Hus cu o zi înainte, de la Sfinția Sa, Papa Ioan al XXIII-lea, prin cardinalul Goolvi. Dimineața a fost

ceață, dar curând s-a risipit și, în mai puțin de o oră de când plecasem călare de acasă, soarele își revărsa lumina pe drum, spre plăcerea mea și a asinului care m-a condus nespus de ascultător până la Gerstbach. Acolo am mâncat doar pește și am băut lapte, deoarece era zi de post. La masă, mi-am amintit că uitasem citația pentru Hus în chilia unde locuiam, astfel încât a trebuit să mă întorc după ea. Spre uimirea celorlalți călugări de la mănăstire, m-am reîntors pe la miezul nopții, cu dureri de la călărit și secăt de orice putere.

Două zile de odihnă și un degetar de unsoare medicinală mi-au vindecat bătăturile, așa că m-am simțit în stare să-mi reiau călătoria, însă de această dată am încălecat cu mai multă grijă urmând același drum pe care mersesem prima dată, astfel că am ajuns la Lossenau, iar de acolo la Mănăstirea Herrenalb, unde, pioșii frați din ordinul cistercienilor m-au îngrijit cu dragoste. Am rămas două zile în paradisul din mijlocul pustiei, după care m-am îndreptat spre izvoarele termale din Valea Wildbach. Trecuse cam un ceas de când pornisem la drum, când un cavaler înarmat până în dinți, călărind un armăsar de luptă, îmi tăie calea pe cărarea din pădure și mă întrebă de a cui ocrotire mă bucuram.

- De ocrotirea binecuvântatei Fecioare și a Fiului ei, am răspuns umil.

- Nu te-a dus ieri măgarul tău la Mănăstirea Herrenalb, ai cărei întemeietori, protectori au fost și sunt,

din vremuri străvechi, cei din Eberstein? Am aflat că bârfitorii și leneșii din mănăstire au renunțat la protecția noastră și i-au cerut-o prințului din Wuerttemberg.

- Am poposit acolo să caut adăpost pe timpul nopții; eu sunt mesager, duc o solie de pace tuturor și, de asemenea, port cu mine o sumă frumoșică, pentru a plăti cele necesare – cazare sau merinde.

- Ai achitat nutrețul și apa pentru măgarul tău, adăpostul și îngrijirea lui la Herrenalb? m-a întrebat cavalerul din Eberstein.

- Nu! i-am răspuns. Măgarul a păscut pe câmp până la plecare.

- Asta înseamnă că urecheatul tău a intrat pe pământurile mele. De aceea, îmi datorezi 500 de pfenigi pentru nutreț și pentru a-ți asigura liberă trecere până la izvoarele de la Wildbad.

- O, domnul meu, nu se poate să-mi ceri așa ceva! Nu am această sumă.

- Atunci, dă-mi de bunăvoie ce ai la tine, căci îți va fi mult mai ușor să-ți continui drumul până la destinație fără povară și, că veni vorba, îmi place măgarul tău mai mult decât îmi placi tu! Vrei, așadar, să te dai jos de pe spina lui?

- Domnule cavaler! l-am rugat, lasă-mi măgarul, căci sunt pedepsit să umblu pe drumuri pline de bolovani!

- Așa trebuie; chiar Învățătorul tău le-a spus ucenicilor Săi: Duceți-vă în lume, dar nu călare!

Glumind astfel, cavalerul din Eberstein m-a ridicat și m-a trântit la pământ, mi-a luat desaga cu bani, apoi și-a văzut de drum amuzat, ducând și măgarul cu el.

A trebuit să mă târăsc, ca vai de mine, cu tălpile însângerate, până la zidurile de la Hirsau. Acolo l-am întâlnit pe episcopul de Sulzbach, aflat într-o vizită. M-a luat în caleașca lui până la Stuttgart și mai apoi la Altenberg, lângă Cannstadt. Ce diferit este ținutul acela de cel unde sălășuim noi, dragă Nikolai! În locul codrilor întunecați, unde pândesc tâlhari și fiare sălbatice, nu vezi decât vii și livezi; iar Stuttgart, curtea principilor de Wuerttemberg, este și el un târg plăcut, în care casele cu acoperiș de țiglă sunt aliniate în rânduri ordonate, în vecinătatea castelului bine apărât, ce se înalță cu mândrie, aparținând nobililor, castel despre care am aflat că are o cramă fără asemănare în toată Germania.

Totuși, nu numai crama în sine este demnă de laudă; se spune despre vinurile care se găsesc acolo că nicio altă curte domnească sau catedrală episcopală, de la Lacul Elvețian la Köln, nu se poate mândri cu așa ceva. De asemenea, în Stuttgart întâlnești multe fecioare frumoase, cu obraji rumeni și părul blond, cu statură semeață, nu mărunțele cum sunt cele de pe la noi. Bărbații au înfățișare de războinici, dar eu nu mă simt prea confortabil printre ei; de-i judeci după vorbe, cei mai mulți par să fie adepți ai ereticului englez Wycliffe, nu își fac semnul crucii și mormăie nemulțumiți când

văd straie preoțești. Aș prefera să condamn noile învățături oriunde altundeva, numai în Stuttgart, nu. Femeile se poartă cu pioșenie, în curăție, fără mofturi, fie că sunt de neam nobil, fie că sunt fără rang. Când se lasă noaptea, tinerii ies pe străzi, fac să se audă o muzică minunată, cântând din frunză așa cum n-am mai auzit nicăieri; chiar și dimineața pleacă la câmp cântând astfel. Bărbații duc semințele pentru semănat și secerile în spinare. În schimb, femeile așează poverile pe cap – ceea ce-mi pare imprudent și fără noimă.

Piața se află într-un scuar pătrat, nepavat, plin de noroi, în mijlocul căruia țâșnește un izvor, iar deasupra acestuia se înalță un leu cioplit din lemn, alcătuiind o priveliște destul de sumbră. La Stuttgart oamenii cresc multe animale în gospodărie; în fiecare zi, păzitorii turmelor își conduc vacile, găștele, caprele și porcii afară din cetate, la pășunat, suflând în niște trâmbițe lungi. În timpul nopții pe străzi patrulează străjeri care anunță orele cu glas puternic și cântă versuri.

Hrana necesară și lucrurile de utilitate zilnică sunt incredibil de ieftine. Mi s-a spus că, după o simplă strângere de mână, deseori un străin te poate invita să bei cât vin dorești, deoarece în Stuttgart vinul se află în cantități mai mari decât apa, cu toate că eu nu pot spune prea sigur aceasta. Pe lângă cetate curge un râu, cu șanțuri largi în jurul castelului; pe alocuri se aude zgomotul morilor, iar țevi de fontă duc apa ici și colo.

Dragul meu Nikolai, să-ți istorisesc acum prea multe despre această cetate mi-e cu neputință, dar, de voi avea norocul să mă întorc, îmi propun să o vizitez și să-mi notez observațiile. De acolo, am plecat mai departe la Esslingen, Gmuend, Ellwangen, Aalen, Bopfingen, Noerdlingen, Waldmuenchen, Radpuza, Pilsen, fără să întâmpin vreun pericol sau vreo neplăcere, întrucât de la un popas la altul, dacă se întâmpla să nu existe un drum bătătorit, șerbii mănăstirilor mă cărau pe umeri fără să ceară, ceasuri și ceasuri întregi.

Totuși, situația a început să se schimbe pe măsură ce mă apropiam de Praga, cuib de oameni ce au religii ciudate. Batjocorit de copii, disprețuit de bătrâni, scuipat de mulți, am putut să-mi continui drumul spre Praga doar deghizat, deoarece pretutindeni așteptau la pândă husiți, ca să-mi dea în vileag misiunea. Multă iubire a manifestat față de mine arhiepiscopul Sbynko, când am fost primit în casa lui. El a fost cel care a poruncit să se ardă două sute de scrieri de-ale lui Wycliffe, ce altfel ar fi fost distribuite de Hus. Tot el i-a interzis lui Hus să mai predice în limba boemiană la capela Betleem. Dar Hus nu l-a ascultat, până ce a primit prin mine citația pentru a se înfățișa la Consiliul din Kostanz. La aceasta a consimțit cu bucurie, deoarece chiar împăratul Sigismund îi dăduse liberă trecere, iar în citația mea îi fusese promisă ocrotire de însuși Sfântul nostru Părinte, Ioan al XXIII-lea; de asemenea, conții Chlum, Stolzoh și Bokh

fuseseră numiți de regele Wenceslaus, să-l însoțească și să-l păzească. În a opta zi a lunii Fânului am părăsit Praga, ajungând în prima zi de toamnă la Urach, un târgușor din ținutul stăpânit de prinții Wuerttemberg, unde tocmai poposisse contele Eberhard. Acesta l-a poftit pe Hus împreună cu tovarășii lui să i se alătore pe drumul spre Stuttgart, ca să-i poată primi acolo cu cin-stire și serbări, de vreme ce venise toamna. Ei au primit invitația cu bucurie.

Șase zile înainte de sărbătoarea Sf. Gaul, am sosit dimineața, devreme, la locul pomenit. Părea ca și cum copiii lui Israel ajunseseră la capătul călătoriei lor, în Canaan. Bătrâni și tineri se duceau cu toții la vie, la cules de struguri. Dar, când am ajuns în apropiere de poarta cetății, după ce am coborât un munte abrupt și periculos, mulți s-au strâns în jurul nostru, întrucât nu mai văzuseră trăsură ca a noastră. În loc să se îndrepte către deal, bărbații, femeile și copiii s-au întors din drum după noi, ca să vadă cine se afla în trăsură. Ne-am oprit la hanul „Urban”, să ne odihnim și să mâncăm. În cel mai scurt timp, clădirea a fost înconjurată de curioși care întrebau cine sosise, iar când mulțimea a aflat că Hus din Praga, boemianul, era în trecere pe acolo, toate ulițele cetății s-au umplut de șoapte și zvonuri ce nu mai conteneau. Cu toții doreau să-l vadă pe Hus, adeptul lui Wycliffe, cel care predica o nouă Evanghelie, fără teamă și fără reținere.

Mulți bărbați au venit la han pentru a da mâna cu noi și a ne invita să le facem o vizită în căminurile lor. Printre alți seniori, se afla și Albrecht Widenmeyer, zis și Herrenberger, abate al Stuttgartului, vechi prieten al episcopului din Constance, care le îngăduise călugărilor din abația lui să mănânce brânză, lapte și ouă în zilele de post. Până târziu în noapte, în fața ușilor deschise, abatele, preoții prezenți și unii laici cu învățătură au dezbătut, cu politețe, problemele urgente ori de mai mică importanță ale Bisericii.

Când l-am auzit vorbind pe Hus, mi-am adus aminte ce spune Scriptura: *Și toți s-au umplut de Dubul Sfânt*. Nimeni nu ezita când trebuia să spună ceva și, totuși, vorbirea tuturor era plină de bunăcuviință, inteligență și respect în toate privințele. O, dragă Nikolai, cât de mult mi s-a schimbat inima! În locul întunecimii unei credințe moarte, a pătruns lumina înțelegerii Evangheliei; în locul mâniei și relei voințe față de adepții lui Wycliffe și a altor eretici, în ceasul acela de seară, m-au cuprins pacea și iertarea. Nici când nu voi mai fi eu cel care să osândească, să facă liste cu faptele ori neglijențele aproapelui meu, după cum nădăjduiesc cu tărie că mă va ajuta Fecioara, în veci de veci binecuvântată. Deja se crăpa de ziuă când cei din adunare se despărțiră, cu promisiunea de a-l invita pe Hus, după sfânta liturghie de la amiază, să officieze slujba preotului, timp de un ceas și chiar mai bine. Mulți dintre preoții mai tineri

sau mai bătrâni de la abație, dintre călugări sau călugării cerșetori au protestat împotriva acestui plan cu vorbe destul de grele.

Cu toate acestea, locuitorii cetății nu s-au sinchisit de ripostele lor îndrăznețe și niciunul n-a dat atenție amenințărilor. Ba, un anume Peter Balnken și unul Conrad Borrihusen, care în noaptea dinainte ascultaseră discursurile lui Hus la „Urban”, l-au înșfăcat de sutană pe unul din călugării care blestemau, l-au târât până la o fântână și au turnat așa de multă apă pe el, încât părea să-i fi sunat ceasul. Chiar așa s-ar fi întâmplat, dacă n-ar fi fost Fuenffer, un membru al consiliului, care trecea pe acolo însoțit de doi străjeri ai cetății și care l-a condus pe călugăr în siguranță la adăpostul puternic al zidurilor abației, scăpându-l de gloata zeflemitoare. Se spune că la fel au pățit încă vreo patru sau cinci de la Sfântul Leonard, pentru că îi strigaseră împotriva celor care intraseră în cetate și le osândiseră trupul, sufletul, precum și averile pământești, la pierzare veșnică. Însă cei de la Sfântul Leonard nu s-au mulțumit să arunce cu vorbe grele, ci s-au cățărât pe pârghiile care ridică poarta cetății și au coborât palisadele, ca nimeni să nu mai poată ieși ori intra.

Aceasta, după cum am auzit povestindu-se, i-a împins pe Philipp Kessler, pe Dionys Zillenhard și pe tânărul Binkusser să ia cu asalt poarta, plini de curaj, alunghându-i pe împotrivitori și ridicând palisadele. Înfuriați,

locuitorii cetății i-au aruncat pe doi dintre oamenii de la Sfntul Leonard în Giessuebel, în apropiere de pod; despre ceilalți se spune că ar fi scăpat prin șanțul de apărare. Niciun bărbat, nicio femeie și niciun copil nu au rămas în casele lor. Toată lumea care putea merge s-a grăbit, înghesuindu-se, să ajungă la biserica abației, nu numai pentru a auzi, ci și pentru a vedea, din curiozitate, ce minuni aveau să se înfăptuiască, majoritatea oamenilor neavând habar de ce veniseră, de fapt, acolo. Din acest motiv, cei de la abateie au închis porțile, ca să țină departe grupurile pline de curiozitate, care umpleau ulițele strâmte și blocau podețele înguste. Oamenii s-au ridicat unii pe umerii celorlalți, trecând peste zidurile ce înconjoară biserica, astfel încât curtea bisericii s-a aglomerat din ce în ce mai mult, producându-se presiune în afară și înăuntru.

Deodată, o porțiune mare din zidul dinspre piața cetății s-a prăbușit; bolovanii desprinși din zidul sfărâmat le-au zdrobit câtorva picioarele ori au provocat răni ușoare. Auzind contele Eberhard ce se petrecuse, s-a ridicat din patul său, unde zăcea bolnav, și le-a poruncit locuitorilor cetății să înceteze zarva, pentru a nu fi pedepsiți cu bătaia și făcuți de rușine; a hotărât apoi că aceia de la abateie care dovediseră împotrivire aveau dreptate, dar că se purtaseră totuși imprudent; l-a chemat pe Hus, împreună cu contele Chlum și tovarășii lui, la castelul său, unde, după o lungă discuție în contradic-

toriu, i-a acordat o audiență preotului din Boemia căzut în dizgrație, îngăduindu-i să predice afară, în curte, înaintea tuturor, după metodele și credința sa. Textul de bază pentru cuvântare, a fost ales din Biblia Sacra, unde, în Evanghelia după Sf. Luca, stă scris despre bunul samaritean: *Du-te și fă și tu la fel!* Mult timp, dragul meu frate Nikolai, eu, Poggius al tău, m-am tot gândit în mintea mea dacă să mă duc și eu sau nu, la castel, ca să-l ascult pe omul invitat în fața Consiliului din Constanțe; în cele din urmă, m-am saturat să mă tot îngrijorez și am traversat mica distanță ce separa biserica de scaunul domnesc al ținutului aceleuia; m-am oprit chiar în fața reformatorului îmbrăcat în straiile de penitență care stătea pe un scăunel, astfel ca toți ochii să-l poată vedea și toate urechile să-l poată auzi.

Ce puternic răsunară cuvintele fierbinți, rostite de Hus: *Iubește-l pe aproapele tău ca pe tine însuși și pe Dumnezeu mai presus de toate!*, care pătrundeau în inima fiecărui ascultător. N-ar fi putut grăi cu mai multă pricepere și mai mult curaj nicio gură sfântă de apostol. Ar fi trebuit să auzi și tu, dragă Nikolai, interpretarea parabolei despre preotul cel mândru și despre levitul mulțumit de sine, care îl lăsară pe omul bătut și rănit să zacă pe marginea drumului, fără oblojire și compătimire, până când un credincios dintr-o grupare disprețuită își onoră convingerile prin fapte, nu prin false pretenții. Să fi auzit cum vorbea el despre slujirea preoților noștri ca fiind

idolatrie, fără Dumnezeu, aramă sunătoare și sare fără niciun gust, câtă vreme ei nu arată decât mândrie, discordie și persecuție, câtă vreme nu sunt dispuși să vindece rănila tuturor, fie ale sufletului, fie ale trupului, cu hotărâre și fără resentimente. Da, o astfel de învățătură nu este greșită, ar însemna că Hristos Însuși este greșit în toate privințele.

După ce a terminat Hus de vorbit, Eberhard de Wuerttemberg i-a întins mâna, conducându-i pe el și pe tovarășii lui în castel, unde i-a ospătat, fapt pentru care a fost criticat de seniorii din Biserică, dar mult lăudat de locuitorii cetății care ascultaseră predica lui Hus. A urmat o zi de sărbătoare pentru Stuttgart; cu toții au celebrat-o cu vin dulce, carne și pâine albă. Am fi putut rămâne acolo mai bine de un an, lenevind și îngrășându-ne, dacă am fi ascultat fiece urare de bun venit sau dacă am fi acceptat fie și jumătate din invitațiile primite. Am stat acolo vreme de opt zile, timp în care am cunoscut și nefericirea. În primul rând, pentru că patru dintre cei care, întâmplător, se aflaseră chiar sub zidul prăbușit, au murit și au fost îngropați; dar, în loc să fie înmormântați cu cinste, așa cum ar fi fost nici mai mult, nici mai puțin după dreptate, preoții din parohie s-au opus, închizând poarta de la cimitirul bisericii (în mod nejustificat, după umila mea părere) și neîngăduind ca trupurile acelor nefericiți să se odihnească în pământ sfânt, căci, pretindeau ei, oamenii își meritaseră sfârșitul,

deoarece fuseseră nesupuși față de Biserică și muriseră fără spovedanie, așadar, fără iertarea păcatelor. Vreme îndelungată s-au rugat cei îndoliați ca morții lor să fie lăsați să se odihnească lângă frații lor, adormiți în Hristos. Au tot sperat, aproape până la apusul soarelui, să le fie împlinite rugămințile, dar în zadar! Ca urmare, o mare jale s-a abătut asupra întregii cetăți a Stuttgartului. Inima mea părea să se sfâșie de durere. Femeile veniră cu copiii lor să cerșească îndurare pentru morții lor, dar nu li s-a dat nicio atenție. Apoi, când auziră rugămințile femeilor, veniră și bărbații care fuseseră la vie, laolaltă cu mulți seniori din împrejurimi. După cum vântul ridică totul deodată, așa mulțimea s-a ridicat într-o pornire înverșunată. În câteva momente, poarta de la intrare s-a prăbușit, iar târgile erau purtate spre odihnă împreună cu cinstitele trupuri moarte. Capelanul a încercat să nu folosească forța, ridicând curajos crucifixul în fața mulțimii, dar a fost silit să citească slujba deoarece însuși contele Eberhard l-a rugat să o facă.

Următoarea zi, a fost dat un ordin strict ca nimeni, oricine ar fi fost, aristocrat sau din clasa de jos, tânăr sau bătrân, să nu vorbească despre întâmplările teribile care avuseseră loc în acele zile, nici în case publice, nici în hanuri, nici la „prima mână” sau din auzite, către tineri, sub pedeapsa unei sentințe aspre. Ba mai mult, contele Chlum și tovarășii săi au fost sfătuiți să părăsească Stuttgart-ul. Acestor bărbați onorabili nu a trebuit să li se

spună de două ori, căci și-au continuat imediat călătoria, astfel încât în a doua zi din noiembrie, am ajuns la Petershausen, situat în partea opusă lui Constance și unde mă grăbeam să ajung pentru a te îmbrățișa, dragă Nikolai. Dar, spre întristarea mea, mi s-a transmis că, din cauza durerilor de gută care te făcuseră să suferi cumplit timp îndelungat, ai plecat pentru tratament la Wildbad, lângă Hirsau, acolo unde îți trimit această epistolă, cu apendicele, ca să cunoști în amănunt tot ce s-a întâmplat la curte. Așa de mult îndrăznesc să prezic deja, că toți delegații, cardinalii, arhiepiscopii și episcopii nu vor fi în stare să-i facă niciun rău lui Hus, decât dacă va fi prin forță și inimă necurată, ceea ce ar fi greșit și fără teamă de Dumnezeu de altfel, și numai Sfânta Treime, a cărei protecție o cer pentru tine și pentru toată omenirea, ar putea preveni acest lucru.

Scrisă pe 3 noiembrie,
în anul lui Hristos 1414.

Poggius, abate la Sfântul Nicholas

A doua epistolă a lui Poggius către Nikolai

Salutări ție, al meu prieten Leonhard Nikolai,
la Wildbad!

După cum ți-am promis, mă voi ține de cuvânt în această a doua epistolă, și voi continua povestirea despre Hus, de unde am lăsat-o ultima dată. Când vestea a venit la Constance: „Hus, arhiereticul, a sosit!” s-a creat o mare tulburare, iar inimile oamenilor au devenit nerăbdătoare, în așteptarea zilei când Hus va merge în mod deschis pe străzile din Constance, către Consiliu. Acest lucru s-a întâmplat în ziua de 25 noiembrie a acestui an, când a fost chemat pentru un scurt interogatoriu înaintea câtorva cardinali.

Hus abia putea să se strecoare, cu trupul său lung, printre oameni – așa de mulți curioși se strânseseră. Câțiva dintre ei își scuturau capul în semn de adâncă îngrijorare, iar alții drept încurajare. Unii s-au simțit îndemnați să-i adreseze întrebări cu privire la noile sale învățături, la care el răspunse la subiect, fără urmă de vanitate. Dar aceste întâmplări deja atrăseseră judecăți

preliminare împotriva lui, deoarece nu se dorea ca el să fie cunoscut și ascultat de oameni, bineînțeles, datorită slăbiciunii unor prelați. Din acest motiv, Legatul Roman împreună cu monseniorul Bisericii Zilliciri l-au reprimat furios, ca și cum ar fi fost un demagog, un răufăcător, plin de ipocrizie.

Hus s-a apărat de acuze, întrebând: „Ce păcate de neiertat am săvârșit, încât domnia ta mă dojenești așa de tare? Nu este de datoria mea când un frate orb mă întreabă cu blândețe care este calea, să i-o arăt pentru că văd? Cred că Dumnezeu nu mă va pedepsi pentru aceasta cu orbire, pe care aș fi meritat-o din plin dacă nu L-aș fi ascultat. De aceea, să nu-i ofer mâna fratelui meu, care mi se dăruiește cu încredere pentru o faptă bună? Să nu mărturisesc împotriva vanității, mândriei, disprețului, invidiei și altor păcate, prin opoziția mea, de vreme ce toți sfinții ne-au sfătuit împotriva lor, în toate timpurile, pentru ca noi, învățătorii și străjerii, să fim exemple publice în tot ce este frumos, drept și neprihănit, atât cât ne permite natura noastră? Cunoaștem că niciun om nu este capabil să aducă o jertfă neprihănită lui Dumnezeu și că suntem toți acoperiți cu lepră ori alte boli rele, pe care nu mi-e rușine să le recunosc, în timpul pelerinajului meu. Apoi, domnia ta mi-a cerut să păstrez liniștea în timpul călătoriei mele aici, dar dacă omul tace, pietrele vor striga. Din acest motiv, cred, în special, că este bine să deschizi gura atunci când vorbirea poate transmite lecții utile

pentru înțelepciune și progres, căci astfel ea nu devine ceva murdar, împotriva Legii, nici trăncăneală fără rost, care ar fi spre rușinea și dezonoarea Duhului Sfânt.”

„Noi, străjerii șefi ai Sfintei Biserici Romano-Catolice, îți poruncim, de acum înainte, prin puterea domniei noastre, ca în liniște și pace să răspunzi modest la întrebările noastre, fără multă și nefolositoare flecăreală! Ai auzit ce am spus, Ian Hus, arhieretic de Boemia?” a strigat tare și supărat cardinalul Goolvi, așa încât, eu, Poggius, stând în antecameră, m-am înspăimântat deodată și mi-am dorit, în sinea mea, ascultare și un sfârșit fericit pentru el.

Dar el, în loc să asculte, și-a ridicat glasul fără teamă, răspunzând: „Îmi pare rău pentru zelul și furia domniei tale, al cărei motiv sunt, și îmi cer iertare pentru modul meu de a vorbi, dacă pare cumva dincolo de slujirea obedientă, dar, domnule, poți fi de acord, că eu vorbesc când conștiința mă îndeamnă și că întotdeauna îmi adaptez cuvintele la învățătura apostolului Petru, care spune cu putere: ...*trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni!* Nu am fost chemat aici să păstrez liniștea, așa mi se pare mie și nu mi-am părăsit ținutul meu natal pentru a fi insultat la Constance, fără vreun respect pentru aceia care m-au trimis, dar dacă se dovedește că am comis fapte necuviincioase, mă voi supune bucuros pedepsei care s-ar cuveni unui oaspete necuviincios, numai în măsura în care astfel de fapte mi

se pot atribui. Altfel, îmi ridic ochii fără teamă înaintea domniei tale”.

Oamenii l-au așteptat mult pe Hus să se întoarcă; dar seara s-a pogorât și el nu mai venea. Într-un târziu, mulțimea s-a retras la casele ei, nedumerită și întrebătoare; ucenicii lui Hus au fost cuprinși de sentimente ciudate, de îngrijorare, în timp ce bucuria și satisfacția i-a cuprins pe adversarii săi. În următoarea dimineață, mai aproape sau mai departe, s-a răspândit zvonul că, la cererea Legatului, Hus fusese aruncat într-o închisoare, pentru comportament nepotrivit. Au trecut șase săptămâni și câteva zile fără vreo veste din partea lui Hus. Contele Chlum împreună cu însoțitorii săi au demonstrat amenințatori și plini de mânie cu privire la întemnițare și au bătut la fiecare ușă unde au crezut că ar putea găsi ajutor să-l elibereze, dar, în van.

Doi dintre însoțitorii lui Hus au plecat spre Boemia să-l înștiințeze pe regele Wenceslaus de necazul care i s-a întâmplat compatriotului lor la Constance. În timpul acelor zile, săptămâni și luni, Hus a fost transferat într-o închisoare mai mică, foarte bine păzită, ca să nu scape. Adesea, era târât afară din temniță pentru a fi interogat cu privire la convingerile sale, dacă nu cumva le-a abandonat sau și le-a schimbat. Totuși, asemenea bastioanelor construite la țărmul mării, boemianul a rămas fidel convingerilor și opiniilor lui. Și eu, dragă Nikolai, credeam asemenea lui Hus când spunea: „Ce

înseamnă, că voi, cardinali, episcopi și judecători, îmi cereți mie să păcătuiesc, prin neadevăr și înșelăciune, împotriva Duhului Sfânt? Știți ce s-a întâmplat, conform mărturiei apostolului, bărbatului și femeii care au înșelat privind prețul de vânzare al moșioarei lor? Dumnezeu i-a pedepsit cu moarte subită, o lecție pentru nesinceritate. Și cu cât mai mult ar merita sufletul meu un sfârșit teribil, dacă aș îngropa moștenirea pe care tu și eu am primit-o, să o reneg, șovăind pentru onoarea lui Dumnezeu! Voi îmi oferiți aur și, prin urmare, doriți să pun lacăt buzelor mele; voi mă ispitiți cu câștiguri bogate, cu haine moi și mâncăruri gustoase, ca să mă pierd în ceea ce se numește dorință nebunească, lumească, și care m-ar conduce spre pierzare și condamnare. Vă spun, că nu voi sfârși în trup, asemenea oamenilor șovăielnici din Galata, ceea ce am început în spirit. Legea voastră este o alcătuire de propoziții fără cap și fără coadă, rău mirositoare, apă murdară din care niciun om însetat nu poate bea, în mijlocul multor feluri de fiare teribile, mai rele decât șerpii, tritonii și șopârlele, care se târăsc și se bălăcesc dizgrațioase în noroi, temându-se de lumină și devorând trupuri care se rătăcesc în mizeria lor. Această necurăție este în mare măsură posibilă, predicatori aici de față, datorită vouă. Și pentru că am curaj să aprind o lumină în acest pustiu, mă închideți în spatele zidurilor întunecoase, a barelor care te înfioară de groază, a ușilor cu încuietori și bare de fier, purtându-vă cu mine mai

rău decât cu un criminal. În ultimele trei luni și mai mult chiar, nu am respirat aer curat, ca și cum aș fi un hoit deja în descompunere. Aceste fărâdelegi împotriva mea sunt aduse la îndeplinire chiar de voi, care nu v-ați plecat urechea într-un mod amabil, care nu ați ascultat de la mine învățăturile conforme adevărului biblic, nici de la alții, deoarece credeți că ar putea să aducă vătămare și dezonoare, în special hainelor voastre.”

Acest fel de vorbire l-am ascultat cu propriile mele urechi. Oh, a trebuit să fiu eu instrumentul pentru persecutarea omului care vorbește astfel, în adevăr, fără teamă de vreo putere pământească! Da, dragă Nikolai! Dacă sunt sincer față de mine însumi, pot să recunosc că niciodată nu m-am gândit că-l vor tortura pe Hus și nici n-am crezut că-l va lovi o astfel de nenorocire. Când l-am vizitat recent, întrucât am auzit că s-a îmbolnăvit, am fost teribil de surprins când l-am găsit într-o astfel de temniță. Imaginează-ți colțul turnului deasupra podului peste Rin, cu apele curgând pe lângă fundația lui. La zece palme deasupra apei, vei vedea o gaură mică, închisă cu un grătar format din bare groase de fier, prin care, atunci când valurile sunt înalte, spuma și picăturile de apă stropesc camera întunecoasă în care stă Hus. Este nevoie să cobori treizeci de pași, scara fiind protejată de trei ori cu niște uși ponosite. În final, una duce la o cameră îngustă, lungă și lată cât înălțimea unui om, abia primind un pic de lumină prin scobitura care dă spre lac,

pe unde intră picăturile de apă, după cum am povestit mai înainte. Am stat o vreme în camera aceasta până să discern contururile și, apoi, l-am observat pe sârmanul prizonier făcut ghem, pe o grămadă de paie. Pe bordură era așezat un bol cu budincă (porridge) și o lingură de lemn neagră; alături, puteai zări o oală de pământ și o coajă de pâine. Când prizonierul stă culcat, capul și tălpile sale aproape că ating pereții. Hainele sunt rupte și dacă vrea să-și golească intestinul, trebuie să stea deasupra unei găuri din piatră, din care se ridică un miros îngrozitor, deoarece numai valurile care se înalță forțează excrementele să iasă de sub piatră, ceea ce se întâmplă doar o dată la trei sau patru săptămâni.

„Cine se apropie de închisoarea mea, cu excepția gărzilor? Dacă este un mesager al morții, vizita sa ar putea fi binevenită, pentru că mi-ar plăcea să intru în casa Domnului meu în pace!” a spus Hus, cu o voce răgușită, când a deslușit umbre înaintea sa.

„Sărmane Ian,” am replicat, „Poggius te vizitează. Spre marea mea întristare, am auzit că te-ai îmbolnăvit în închisoare, de aceea, consider normal să te caut, ca să nu ai gânduri rele despre mine – pentru că eu, de fapt, ți-am adus citația prin care ai intrat în robie, iar acum suferi atât de mult. În același timp, mi-aș dori să te întreb dacă nu ai devenit conștient de vreo învățătură falsă sau altă eroare, în timp ce meditezi în singurătate la teoriile tale? Toți suntem oameni și predispuși greșelilor din

pricina vanității, mândriei, slăbiciunii sau a altor păcate pe care le moștenim din naștere, așa încât nimeni nu trebuie să se rușineze de schimbarea care aduce evlavie autentică și nici să fie pedepsit, oricare ar fi credința lui. Cu atât mai puțin cu cât judecățile tale, preluate de la Domnul, te conduc la moarte, iar ei vor să încetezi cu ‘halucinațiile’ acestea și să nu mai persisti în ele, să nu le mai transmiți altora, spre ruina sufletului, acum și pentru veșnicie. Hai să vorbim liniștiți despre asta, ca să le pot povesti de bine celor sub jurisdicția cărora ne aflăm, conform cu legile divine și civile.” În timpul discursului meu, s-a ridicat încet, apoi și-a lăsat în mod straniu capul pe umărul meu. „Prezența ta înseamnă foarte mult pentru mine, trebuie să recunosc, de dragul bunătății care te-a adus aici, onorabile abate, pentru că mă simt mizerabil în această temniță, dar nu am susținut nimic împotriva ta, iar eu am intrat nevinovat aici, atât cu trupul, cât și cu sufletul, numai ca să pier în ghearele dușmanilor mei. În ce privește învățăturile și cuvintele rostite, gura mea nu a pronunțat vorbe de prisos, nici trufașe, și nu-mi va fi niciodată rușine să retrag ceva, în cazul în care mi-aș da seama că am greșit sau că învățăturile mele nu au temeii desăvârșit în Sfânta Scriptură. Dar țin mult să le vorbești judecătorilor mei, poate îmi vor oferi o încăpere mai bună decât cea în care sunt forțat să locuiesc acum – dacă s-ar putea, una de unde să mai privesc o dată albastrul frumos al cerului, înainte de a muri. Dacă ar sta în puterea și în

prietenia ta să realizezi pentru mine o apărare în public, înaintea domnilor convocați, pentru numele lui Dumnezeu, te rog cu umilință, să faci lucrul acesta!”

Am plecat de la Hus îndurerat, dar imediat m-am grăbit către Dominico, legatul cardinal. Din nefericire, el s-a declarat împotriva prizonierului, bucurându-se să-l știe în beciul acela urât mirositor. Din acest motiv, am plecat de la Dominico spre șeful poliției orașului Constance, să-l rog, de dragul rănilor lui Hristos, să-i ofere un loc mai bun bolnavului. După ce mi-a auzit rugămintea, acest om s-a ridicat imediat din scaunul lui calduț, a înșfăcat bastonul oficial și a spus: „Nicio fărădelege nu se va face, sub conducerea mea, împotriva unui străin pe cât de adevărat este faptul că mă cheamă Stuessi. O victorie justă onorează chiar și pe un dușman înfrânt.”

După scurtă vreme, Hus a fost mutat din temnița aceea într-o cameră decentă. Datorită condițiilor din închisoare, picioarele aproape că refuzau să-l mai poarte – se clătina în timp ce mergea pe drum; apatic și neobișnuit cu ziua – pentru ochii lui, lumina zilei devenise prea puternică; obrajii săi aveau o culoare pământie, iar dantura lui mai număra doar unsprezece dinți. Unghiile îi crescuseră teribil de lungi, pentru că nu fusese în stare să le mai taie timp de multe săptămâni; pielea îi era acoperită cu o crustă de mizerie care emana o duhoare îngrozitoare, iar părul său castaniu de altfel, cădea acum în bucle albe peste veșmântul ros. Pantofii îi putreziseră

în picioare, iar pelerina și cămașa se topiseră. Carnea ce acoperea oasele se zbârcise. Aveam în fața ochilor imaginea durerii fără egal. Era greu de recunoscut pentru aceia care îl știau mai dinainte. Oamenii s-au umplut de groază când l-au văzut, iar câțiva mai miloși au pregătit o baie pentru el, i-au adus haine de îmbrăcat și l-au reînviat cu hrană proaspătă. El le-a mulțumit cu lacrimi în ochi.

Astfel, au trecut trei zile din iunie 1415, în care pârîinții acestui consiliu, îndelung anunțat, s-au adunat, iar a cincea zi a lunii a fost desemnată ca primă zi a sesiunii generale. Decizia a fost transmisă imediat lui Hus, astfel încât să poată fi pregătit a răspunde acuzațiilor care s-ar fi adus împotriva lui. Hus a cerut o Biblie ca să citească din ea, în timpul interogatoriilor, argumentele teoriilor sale, dar cererea i-a fost respinsă. Nu avea dreptul să ceară nici măcar pergament pentru a-și pregăti apărarea; astfel că spuse: „Ce am făcut rău? Chiar dacă ați arde ori ați distruge Sfintele Scripturi, tot ar fi în zadar, pentru că le cunosc pe de rost, cu excepția Cronicilor. De aceea, sunt mulțumit pentru că, deși trupul meu a fost jefuit de vigoare prin încarcerare, spiritul meu și-a păstrat arripile tinerești, cu ajutorul cărora mă voi ridica deasupra ființelor care mă amenință cu dinți ascuțiți și limbi care doresc sânge.”

A sosit și ziua în care a avut loc prima audiere înaintea prelaților. De la închisoare până la biserică, unde se stabilise audierea, nicio piatră nu era vizibilă pe

șosea pentru că mulțimea iscoditoare acoperea fiecare loc; în dreptul caselor, se montaseră schele și scări, cu scopul de a susține peste patruzeci de mii de oameni care-l contestau sau îl admirau pe arhieretic. De trei ori au răsunat clopotele pentru a anunța evenimentul zilei, iar lucrul a încetat pretutindeni. Cardinalul împluternicit a dispus să sune trompetele de la domiciliul lui, pentru a fi anunțată ziua sinodului părinților, iar fiecare credincios, pe genunchi, să implore stăruitor Cerul ca Biserica să triumfe asupra porților iadului. Michael de Causis și-a făcut apariția călărind un cal alb. Înaintea tuturor, l-a denunțat pe Hus cu multe cuvinte necreștinești, încât ascultătorii s-au tulburat profund. Mânia și răutatea umpluseră inima părinților bisericii.

Când ceasul a bătut ora opt, Hus a ieșit din celula închisorii, mergând spre biserică, drept pe cât îi permitea sănătatea, îmbrăcat sumar, însoțit de Wenceslaus de Duba și de contele Chlum, urmați de un custode. În biserică se aflau cincizeci și șase de clerici, doi procuratori și mai mulți scribi, ce stăteau la mese speciale; de asemenea și unsprezece martori, care, curând după sosirea lui Hus, au fost legați prin jurământ, pentru adevărul mărturiei lor. S-a întâmplat, ca, în vreme ce depuneau jurămintele, unul dintre martori să se retragă pentru că a avut muștrări de conștiință. El a declarat public că a luat mită pentru mărturie falsă, acceptând o sumă de bani de care avea nevoie. Îndată, martorul acesta a fost

trimis la moarte printr-un ordin: „Legați-i o piatră de gât și aruncați-l în apă în afara orașului, acolo unde este mai adâncă!” Ordinul părinților a fost pus imediat în practică, nefericitul om fiind târât pe pod și aruncat peste balustradă, astfel că a murit înecat. Apoi pacea s-a reînstatat în adunarea bisericii, de parcă nimic nu se întâmplase, deși executorii teribilei sentințe strigau tare, cu glas mândru, printre porți: „Ereticul a ajuns deja în iad, târât de apele Rinului!”

După aceasta, Hus a fost îmbrăcat cu haine preoțești, încercând a se dovedi că numai în acest veșmânt putea fi demn pentru interogatoriu. El a trebuit să stea pe o platformă nou-construită, care fusese ridicată în mijlocul bisericii. Mai întâi, preotul persecutat a dorit să-și exprime nemulțumirile împotriva dușmanilor săi care l-au întemnițat timp de opt luni, în ciuda permisului imperial de liberă trecere, a făgăduinței de libertate regală și a convoiului aristocratic boemian-moravian care îl însoțea. Părinții, asemenea cardinalului împuternicit, prin puterea funcției lor, i-au interzis să continue, iar la plângeri și cereri s-a răspuns cu „da” sau „nu” – însă numai la întrebările pe care conciliul le-a considerat în ordine. Hus i-a ascultat atent, răspunzând de douăzeci și nouă de ori negativ, iar la o singură întrebare a răspuns hotărât, la modul pozitiv, cu oratorie bine pusă la punct. Printre întrebări, se strecuraseră acuzații inconsecvente, pe care Hus le-a respins, plin de calm și hotărâre. Totuși,

s-a dat mai multă crezare martorilor îndoielnici, adunați din toate ținuturile, decât prizonierului din Boemia.

O mare tulburare s-a produs printre părinții bisericii atunci când Hus a povestit că, după ce a părăsit Praga datorită ordinului de interdicție, l-a întrebat pe cardinalul de Columna, care îi ordonase să vină la Roma: „Ce fel de ascultare este aceasta, dacă eu, o persoană necunoscută învinuită pe nedrept, trebuie să călătoresc trei sute de mile către dușmanii mei, care vor fi judecători și martori în același timp, înfruntând nenumărate probleme? Să permit eu însumi să fiu târât în consistoriu, să-mi uit credința în Dumnezeu, să mă lepăd de răbdare și, dacă nu pot plăti mită, să fiu găsit vinovat, în cea mai legală manieră, da, și mai mult, să mă închin Papei pe genunchi, ca lui Dumnezeu? Nu, mai degrabă aș da Romanului de pe scaunul lui Petru o palmă peste ureche, să și-o amintească o sută de ani. Declar: Papa Ioan încalcă regulile creștine pentru că a început un război nedrept, de dragul dorințelor lui, împotriva regelui Ladislau de Napoli; el a permis ca indulgențele să fie vândute criminalilor, hoților, mincinoșilor și tuturor celor care îl ajutau cu posesiunile lor, cu sângele lor, cu banii lor sau cu soldați angajați. Declar din nou: Ioan nu este o mângâiere pentru copiii rătăciți, ci un om plin de nelegiuire, pentru că, sub comanda sa, arhiepiscopul mișel de Praga, Sbynko, a cauzat moartea sângeroasă a trei bărbați de acolo. Pentru această mișelie Dumnezeu l-a pedepsit

imediat pe Sbynko, trimițând un porc sălbatic care l-a despicat în așa fel, încât mațele atârnavă pe afară și n-a mai rămas nimic în burta lui grasă. Totul s-a întâmplat chiar în momentul când el, ca procuror al ereticilor, călătorea spre împăratul Sigismund pentru a dezbate cazul meu și pe cel al predicatorului Iacobus Misnensis.”

Pe acestea și alte acuzații Hus nu le-a negat deloc, ci a încercat să dovedească ceea ce susținuse tot timpul. Dar iată că era denunțat cu voce tare, blestemat și condamnat în multe limbi, așa că nu a mai putut vorbi deloc, rămânând tăcut când Michael de Causis, într-un entuziasm puternic, a sărit înaintea lui și ridicând pumnii amenințător, i-a spus: „Acum ești în mâna noastră, din care nu vei scăpa până nu vei plăti până la ultimul gologan! Vei fi ars, chiar dacă oasele tale slabe ne-au costat așa de mulți bani.” El, care tăcuse o vreme, a trebuit să-și dea din nou haina preoțească jos, fapt care i-a amuzat, numindu-l ironic „cap de găscă”, deoarece cuvântul „goose” (gus, se citește) „hus” în limba boemiană înseamnă „găscă”. După un timp, a fost condus în mica sa cameră. Bătrânul șambelan Erlo, l-a urmat întristat.

„Prietene, – i-a spus Erlo lui Hus, când erau singuri – vezi, sunt bătrân și zilele îmi sunt numărate, deja am optzeci și unu de ani. Așa că ascultă-mă și păstrează în inimă ce am să-ți spun în această singură oră. La fel cum ți-am vorbit cu convingere înainte, tot așa îți zic acum că dușmanii ți-au jurat moartea, fie prin otrăvire,

fie prin foc dacă vei fi găsit vinovat. În cel mai bun caz ai putea fi eliberat de împărat care trebuie să sosească mâine aici. Din acest motiv, doresc să-ți arăt muntele de unde ar putea să-ți vină ajutorul. În noaptea aceasta, când ceasul va bătea ora unu, să fii treaz și să te pregătești de evadare. Sub patul tău vei găsi hainele unui soldat austriac, îmbracă-le și pune-ți pe umăr traista de piele în care este o scrisoare, ca și cum Viena este destinația acesteia. Pe șoseaua străjuită de copaci de lângă zidul cetății, către care eu te voi conduce în siguranță, vei găsi un catâr iute, ce aparține episcopului Wollra de Praga, susținător al tău. Cu catârul acesta vei merge la trap cu Emizka, nobilul moravian pe care îl cunoști, un luptător curajos. El cară aur în cantități considerabile. Te vei simți în siguranță cu el până veți ajunge la regele tău, care le-a scris părinților bisericești: 'Ei nu vor răni *gâsca* prin răzbunare cruntă, pentru că ea trebuie să mai facă încă ouă de aur.' Fii atent și fără teamă!"

„Ce se va întâmpla cu tine, bătrâne Erlo, dacă vei fi acuzat că m-ai ajutat să scap?” a întrebat Hus prudent.

„Lăsă-mă pe mine să-mi port de grijă. Ar fi bine dacă ar compensa și m-ar ucide pe mine în locul tău, oricum nu mai folosesc nimănui și sunt aproape o povară pentru mine însumi, iar de-acuma, în orice caz, trebuie să mă gândesc să plătesc un gropar, cât de curând. Dar tu nici nu ai împlinit sau, abia dacă ai, patruzeci de ani și încă poți să slujești omenirii pentru scopuri înalte.

Acum mergi și culcă-te, ca să prinzi putere pentru această acțiune.” Astfel, șambelanul Erlo i-a spus lui Hus cum trebuie să acționeze, după cum îi spusese și eu, în secret, sub jurământ cu făgăduința discreției, ceea ce aștept și de la tine, dragă Nikolai.

Mai departe iată ce s-a întâmplat: la ora stabilită din noapte, Erlo a intrat în celula prizonierului și l-a încurajat să evadeze, pentru că totul fusese pregătit așa cum stabiliseră.

Dar Hus a ripostat: „Depart de mine să pun în pericol, prin plecarea mea, perii tăi albi, cinstite Erlo! Iată, voi merge pe cărarea pe care mi-a arătat-o mâna lui Dumnezeu. Voi socoti ca pe un mare păcat dacă plec asemenea unui hoț, în noapte, oferind dușmanilor mei triumful cu prețul dezonoarei mele. Nu, nu pot îngădui să mi se întâmple asta! Ce-mi pot face oamenii, dacă mă protejează brațul lui Dumnezeu? Și dacă nu mă protejează, răzbunarea dușmanilor mă va căuta, chiar dacă aș zbura până în cel mai îndepărtat colț al oceanului! Prin hirotonisire am fost legat de un jurământ solemn – să vorbesc adevărul fără să mă preocupe persoana mea. Nimeni nu mă va împiedica să îndeplinesc această datorie, nici nu voi fugi în mod laș, devenind un trădător al concepțiilor pe care le susțin. Așa să-mi ajute Dumnezeu! La ce este bun un soldat, dacă fuge atunci când adversarul se apropie? Și ce răsplată merită străjerul, dacă doarme împreună cu ceilalți?”

„Oh, oh! Trezește-te! Evadează! Fugi – cât mai ai timp, cât ușa mai este deschisă și prietenii te așteaptă! Fuga ta nu poate fi numită lașitate doar pentru că judecătorii au păcătuیت împotriva ta prin folosirea puterii, în mod dezonorant, negându-ți dreptatea și încălcând dreptul la apărare! Vino, vino! Fugi, evadează, înainte să cânte cocoșul!” – l-a îndemnat bătrânul șambelan.

„Nu mă pot supune îndemnului tău, zelului și rugăminții tale față de mine. După cum piatra din capul unghiului nu a fost așezată în colțul casei să slujească de ornament, ci să dea stabilitate, tot așa și eu renunț, în mod hotărât, să accept o asemenea propunere. Nu e nimic care să iubească Domnul la poporul Său mai mult decât ca ei să își ajute frații.”

„Ești un om mort, nu mai ai prea mult timp! Ridică-te, ridică-te! Sus, sus! Încordează-ți puterile și urmează-mă! Mai avem doar câteva momente. Totul va rămâne în urmă și nimeni nu va mai descâlci plasa țesută pentru tine. Vino, vino! De ce eziți? Nu auzi că străjerul anunță ceasul două și jumătate? Nu vezi că torța aproape s-a stins? Vino, te implor cu lacrimi fierbinți, de dragul lui Isus Hristos! Să fugim împreună din temnița în care te-au aruncat cei răi!” – plângea și implora bătrânul, agățându-se de Hus și încercând, pe cât putea, să-l târâie afară.

Acceptând în cele din urmă, Hus a mers cu eliberatorul său până s-a îndepărtat destul de mult de închisoare, apoi s-a oprit. A privit pentru o vreme cerul, întrebând:

„Atotștiutorule, nu este un păcat împotriva Duhului Sfânt să părăsesc cărarea pe care Tu m-ai călăuzit?” Simțind că trebuie să se întoarcă, i-a întins mâna lui Erlo, spunându-i printre suspine: „Părinte devotat, nu pot fugi! Lasă-mă să-ți mulțumesc din suflet pentru lucrarea plină de dragoste și roagă-te pentru mine, chiar dacă merg spre moarte. Transmite prietenilor mei mulțumiri sincere pentru propunerea lor și roagă-i să nu mă condamne pentru nesupunere. Mă voi încrede în Dumnezeu și îmi voi aștepta ceasul!” Apoi Hus s-a întors, încrezător, din libertate în temnița îngustă.

Șambelanul și-a anunțat prietenul care-l aștepta, de eșecul său. Crezând că fusese mințit sau trădat, furios pe bătrân, acesta l-a înjunghiat cu pumnalul, doborându-l. Între timp, Hus fredona imnul ambrozian în latină, atât de frumos încât unii dintre dușmanii săi, când l-au auzit, au intervenit pentru el, ca pentru un adevărat credincios, pe oriunde au putut.

În următoarea dimineață, pe 6 iunie, alți doi străini au venit la Constance: unul dintre ei cu fast mare, celălalt fără urmă de strălucire. Primul era împăratul Sigismund, domn cu o statură impunătoare, păr roșcat și barbă. Ce mulțime a fost, dragă Nikolai! Pământul parcă se deschisese, scoțând oameni dornici să glorifice, în sute de moduri și culori, trenul imperial. Cântăreți, dansatori, chitariști, jongleri, bijutieri, bucătari vestiți, desfrânate, se adunaseră din ținuturi străine să ducă

un trai cinstit sau mai puțin cinstit, după cum alegeau. Vai, m-am gândit, urmează să se țină un consiliu, unde se fac frecvent abuzuri! Sărmane boemian, în urletele oamenilor și zgomotul paharelor ciocnite de dușmanii tăi, vei sfârși ca o victimă pentru gloata înfuriată! După cum mi-am imaginat, așa s-a întâmplat. Curse, scrimă, jocuri de tot felul au umplut ziua, astfel că, până târziu în noapte, străzile clocoteau de viață precum cascadele Rinului. Torțe colorate ardeau cât se vedea cu ochii, iar tinerii și bătrânii se plimbau în haine de sărbătoare pentru bucuria de a zări zâmbetul iudeilor, a-i admira pe dansatorii unguri ori a asculta glasurile oamenilor băuți din ținuturile Main-ului și cântecele lor fără noimă. Au fost recunoscute multe limbi, deopotrivă cu veșmintele multor nații. Din Spania, Franța, Anglia veche, Olanda, Danemarca, Prusia, Polonia, Saxonia, Boemia, Austria, Bavaria, din multe orașe independente ale deputaților imperiali, sosiseră și încă mai soseau sute de oameni, la fiecare oră, pe jos, pe cai sau în vehicule, trecând porțile orașului Constance pentru a se odihni, obosiți, pe pământ sau pe pietrele fierbinți, pentru că soarele ardea cu putere pe cerul lipsit de nori.

Împăratul călărea un cal zvelt, cu coadă colorată asemenea celei de vulpe și o coamă roșie. Corpul animalului era acoperit cu o mantie stacojie; pandantive argintii, fixate cu ace de aur, atârnau în ciucuri de mătase. Pe cap, calul era împodobit cu un penaj mare, iar pe piept un

blazon țesut în culori, reprezentând doi vulturi. Căpăstrul era frumos împletit, decorat cu scoici strălucitoare din adâncurile mărilor. Împăratul se îmbrăcase pompos, într-o jachetă de catifea neagră, mătasea albastră accentuând fantele pantalonilor, iar de la genunchi porneau ciorapi albi, de mătase, până jos la botinele roșii, cu dantelă. O sabie lungă și îngustă era singura lui armă. La gât purta un lanț de aur, îngrijit aranjat pe diagonală, susținut de cârlige pe umerii săi și care se termina într-o broșă mare bătută cu perle, prinsă în zona inimii. O beretă albă, căptușită cu mătase albastră, îi acoperea capul; deasupra se afla o coroniță de mărimea unui pumn, din care pornea un penaj alb și unduitor. Înaintea lui călărea o persoană elegantă, ușor aplecată, cunoscută ca fiind crainicul, ce trebuia să elibereze drumul pentru stăpânul său. Cei care-l urmau erau înveșmântați ca pentru carnaval. Printre ei recunoșteai toboșari, împreună cu câțiva potcovari din Asia.

Al doilea străin cu care am vorbit a fost Ieronim, din Praga, dintr-un clan care se denumise el însuși al lui Faulfisch, rangul său fiind acela de maestru al artelor libere, profesor și licențiat în teologie. El este, de asemenea, cavaler al regelui boemian Wenceslaus și elev, urmaș devotat, al lui Hus. A studiat la Praga, Paris, Cologne și Heidelberg. Acest om, greu de comparat cu altcineva în învățătură și elocvență, a venit la Constance, să-și apere prietenul ce se afla într-o situație nenorocită. Și-a

executat misiunea în mod excepțional. Dar aceasta i-a atras moartea și distrugerea despre care îți voi povesti cu altă ocazie. Imediat ce a sosit, l-a căutat pe Hus, care a strigat de bucurie când l-a văzut din nou: „Dumnezeu să fie lăudat pentru curajul care nu m-a părăsit și pentru că n-am fugit, întrucât – iată – un erou de seamă al Iudeei a trecut de partea mea!” Am auzit că scriseseră împreună o scrisoare meșteșugită cu multă măiestrie pe care, totuși, nu am văzut-o și nu s-a citit pentru că părinții bisericii n-au acceptat-o și n-au luat-o în considerare.

Ieronim are un trup frumos, numai fața îi este palidă; ochii sunt negri, de culoarea cărbunelui și are părul ondulat. În timp ce vorbește are o expresie prietenoasă, iar dinții albi, în șiruri egale, sunt vizibili în întregime. Cuvintele lui sunt ușor de ascultat, chiar dacă-s rostite în franceză, italiană, germană sau latină. Un inel de aur strălucește pe degetul arătător și poartă veșmânt de călugăr, fără centură sau tonsură (tonsura este locul, de formă rotundă, rămas fără păr în vârful capului ce provine din tunderea părului în urma ceremoniei consacrării unui cleric catolic). Arhiepiscopi, episcopi, prelați și preoți, chiar prințul Ludewig, elector al Palatinatului, l-au vizitat când au auzit că a sosit, deși poposise într-o cameră micuță în Sandstreet, la casa numită „Ahlschleif”, deasupra Murdererstreet. Zilele acestea, s-au întâmplat o mulțime de accidente – în mod special în ziua sosirii celor două personaje despre care ți-am scris. Învinețiți,

asfixiați, cu coaste rupte și acoperiți de răni au fost aduși înăuntru. Pentru că aglomerația era așa de mare, iar pereții caselor erau subțiri, lambriul mai multor camere de la parter a cedat și s-au prăbușit. Un tăbăcar, vrând să scoată un arminden (pom împodobit la anumite sărbători) de pe acoperișul atelierului, a călcat greșit și a căzut, iar pomul cu panglicile colorate din mâna lui a alunecat peste capetele gloatei vesele, care stătea mai jos fără a se putea mișca. Important este că nimeni nu a fost rănit, dar omul care plonjase de sus a plecat însoțit de ironiile celor peste care căzuse.

Zorii zilei de 7 iunie 1415 s-au ivit la Constance în timpul unor astfel de festivități și întâmplări. Odată cu sosirea acestei zile, oamenii s-au arătat din nou curioși. Imediat ce s-a făcut ora opt și clopotele au început să bată, procesiunea episcopilor, cardinalilor, părinților bisericești și deputaților s-a îndreptat către biserică, unde, aproape de scaunele nobililor, fusese așezat un scaun pentru Hus. În față, către cor, trona pe o platformă un scaun acoperit cu material de culoare violetă, în aparență foarte costisitor. Deasupra era o cupolă de care atârna, în falduri lungi, o copertină pentru tron, decorată cu butoane aurite, ace, ciucuri și franjuri. Nobilii bisericii purtau toate însemnele și veșmintele statutului lor. Mulți călăreau cai sau măgari, iar alții erau purtați pe scaune, cum ar fi de exemplu, arhiepiscopul de Suelzbachen, un nobil puternic pe care Ludewig, prințul elector al Palatinate-lui, l-a urmat,

ducându-i trena, nu pentru că așa-i cerea datoria, ci din dragoste pentru că arhiepiscopul îi fusese profesor. Când toate scaunele din față s-au ocupat, au fost primiți în biserică mulți care doreau să audă mai bine.

Apoi Hus a fost adus înăuntru, îmbrăcat tot în veșmintele preoțești, fiind condus spre scaunul fără spătar așezat în mijlocul bisericii – scaunul acuzatului.

După o vreme, un trompetist cu ținută elegantă a dat semnalul sub portalul bisericii. Împăratul cu mulți nobili, îmbrăcați în robe costisitoare, și-au făcut apariția plini de mândrie. Toți au ocupat locurile. De asemenea, și Sigismund. După ce cronicarul s-a ridicat și a citit acuzațiile împotriva lui Hus (patruzeci și șapte la număr), a accentuat șase articole, considerate foarte grave, și anume:

1. Acuzatul nu crede în transsubstanțiere;
2. Disprețuiește credința în infailibilitatea Papei și a închinării la sfinți;
3. Pune la îndoială puterea absolvirii de păcate de către un preot și spovedania către el;
4. Respinge ascultarea absolută față de superiorii lumești;
5. Respinge interzicerea căsătoriei preoților;
6. Numește indulgența drept simonie (trafic cu obiecte sfinte), ca fiind păcat împotriva Duhului Sfânt.

Pentru acestea, împreună cu multe alte motive și idei ateiste, Ian Hus este acuzat de arhierzie, fiind chemat

înaintea împăratului și înaintea părinților bisericii să retracteze învățăturile sale.

După ce a ascultat toate acuzele, Hus a ridicat vocea în așa măsură încât să fie auzită și bine înțeleasă în orice colțișor din întinderea aceea vastă. „Am așteptat” – a spus Hus – „această zi, după lunga mea întemnițare, tânjind cu nerăbdare să continui lupta cu erorile care s-au ridicat mărturie împotriva mea și să vorbesc despre doctrinele în care cred, așa cum am făcut în țara mea, fără teamă ori timiditate.” Scurt timp după ce a luat cuvântul, lui Hus i s-a interzis să mai continue. Putea doar să răspundă, legat de ce i se citise. Mai cu seamă, totuși, se dorea ca el să renunțe la „greșelile” sale și să se întoarcă de la ele pentru totdeauna.

„În primul rând, – spunea boemianul – sunt acuzat că nu cred în transsubstanțiere și așa este, pentru că nu o înțeleg deloc. Mi-e greu să cred că poți obține ceva, dintr-o fărâmbă de aluat, făcută cu făină și apă, uscată la soare, care zice-se, ar putea fi schimbată într-un trup divin prin care curge sânge sfânt, crezând că sângele și trupul lui Hristos sunt prezente în realitate și sunt luate spre iertarea tuturor păcatelor noastre, prin consacrarea preotului. Această doctrină mi se pare respingătoare. Poate avea însemnătate doar de simbol, chiar așa fiind înțeles de mulți părinți ai Bisericii și acceptat de ei ca fiind potrivit în ultimii șase sute de ani – *acesta este trupul Meu și sângele Meu.*”

„Niciun consiliu de la Ierusalim sau de la Niceea n-a vorbit despre transsubstanțierea duhului. După cum nimeni nu poate să creeze, cu adevărat, sânge din apă și vin, tot așa nimeni nu poate să creeze carne din aluat de făină; o astfel de presupunere din partea preoților înseamnă păcat și trebuie amendat; nicăieri în Sfintele Scripturi nu se găsește un fundament pentru acestea. Din moment ce nu se poate dovedi cu Sfânta Scriptură că sunt greșit, voi insista cu argumentul meu. Pentru că stă scris: *Și apoi a luat pâinea, a mulțumit lui Dumnezeu, a frânt-o și a dat-o ucenicilor, etc.; apoi a luat un pahar și după ce a mulțumit lui Dumnezeu le-a dat ucenicilor să bea toți din el* etc. Este foarte clar cum a luat Isus împreună cu ucenicii Săi ultima cină, fapt confirmat în evangheliile (Matei cap.26, Marcu cap.14, Luca cap.22) și de Pavel în prima scrisoare către Corinteni, la capitolul 11, versetele 23 și 24. Oricine are altă părere, să dea mărturie înaintea acestei adunări.”

„În al doilea rând, sunt acuzat că nu cred în Papa, în infailibilitatea lui și, de asemenea, că nu găsesc mângâiere în închinarea la sfinți. Recunosc acest crez al meu, în orice privință. Deoarece – îmi pun întrebarea – cum poate un om, chiar dacă este Papă, să fie infailibil, de vreme ce păcatele lui sunt deopotrivă cu ale celorlalți oameni, de când se naște păcatul fiind moștenirea lui și a tuturor. Scrie în Sfintele Scripturi: *Nimeni nu este desăvârșit, ci numai Dumnezeu este desăvârșit?* Să fi infailibil înseamnă să

pretinzi că ești perfect și că nu greșești niciodată; dar, după cum suntem muritori, toți suntem predispuși greșelilor și trebuie să admitem lucrul acesta.”

„De aceea, consider că teoria respectivă este o înșelăciune vizibilă pentru creștinism – o predicare plină de mândrie și îngâmfare că omul, născut din femeie, ar fi egal cu Domnul și infailibil; faptele niciunei ființe omenești nu sunt atât de bune încât ce a făcut azi să nu-i aducă regrete mâine. Mai mult, nimănui nu i-a fost dată puterea să sfințească vreun om, oricât de curat și sfânt a trăit. În schimb, Papii, timp de câteva secole, au crezut că dețin acest drept. Stă scris în Sfintele Scripturi: *Nimeni nu este sfânt, Eu singur sunt Dumnezeuul tău!* și: *Nimeni nu se poate numi sfânt, ci numai Dumnezeu!* Chiar dacă nu ar fi fost scrise în Scripturi versetele citate, fiecare om trebuie să se întrebe la orice oră din zi, la ce distanță se află de mântuire. Gânduri rele vor pătrunde în inima sa, dar trebuie să fie totdeauna în stare să subjuge răul. Dacă vrea să fie umil, trebuie să-și așeze mâna pe inimă și să spună: ‘Sunt un mare păcătos!’ Atâta vreme cât acest adevăr este prezent, este de învățat și de crezut că nu există sfinți înaintea Domnului și că închinarea la ei nu aduce niciun folos pământesc, ci doar un murmur sec. *Dumnezeu este duh*, iar toți aceia care I se închină, trebuie să *I se închine în duh și în adevăr*. Cum pot să mă închin Lui în adevăr, când trebuie să rog o a treia persoană să intervină? El este Tatăl tuturor și inima Sa

este deschisă către fiecare, cu aceeași dragoste; El nu este mai apropiat de un om și mai îndepărtat de altul – de oricare dintre noi, iar înaintea lui suntem și vom rămâne vase pământești care sunt modelate azi, frânte mâine, vase care nu pot avea preferințe legate de forma lor. De aici ar reieși o concluzie: ‘Nu am suficient curaj să vorbesc cu Tatăl eu însumi, așa că tu, sfinte Benameter, fă acest lucru pentru mine tot timpul. Până la urmă, cine v-a ridicat la rangul cel mai înalt ori cine va fi cel mai de jos în ceruri? Nu știe nimeni lucrul acesta. Cine a observat vreodată astfel de preferințe înaintea altora? Atâta vreme, repet din nou, cât toți suntem fii din sămânță păcătoasă, pot exista oameni neprihăniți, dar nu sfinți’. Astfel s-a exprimat Pavel către Timotei în cea de-a doua epistolă, în capitolul 2: *Și cine luptă la jocuri nu este încununat, dacă nu s-a luptat după rânduieli.* Ce vrea să însemne, *s-a luptat după rânduieli*? Pesemne, mai mult post, rugăciune și abținere. Dar nimeni nu ar trebui să se laude, a spus Pavel efesenilor, în capitolul al doilea. De asemenea, mai este scris: *Ori de câte ori am păcătuit, suntem copii ai neascultării.* Cei care au învățat altceva, să depună mărturie în fața acestei adunări.”

„În al treilea rând, dușmanii mă acuză că nu ridic biserica la rang de instituție dumnezeiască și desconsider absolvirea păcatelor de către preot. Această acuzație este adevărată, nu pot renunța la ideea mea. Profesorii romani ai bisericii L-au citat pe Hristos în sprijinul lor: *Luați*

Duh Sfânt: tuturor celorla căroră le veți ierta păcatele, vor fi iertate; și tuturor celor căroră nu le veți ierta păcatele, nu le vor fi iertate’.”

„Dar cum poate un preot, care este un adevărat urmaș al lui Hristos, să ierte păcatele și să le păstreze, dacă nu le cunoaște? La o asemenea întrebare pot da un răspuns și o învățătură: el permite fiecărei conștiințe pedeapsa și hotărârea pentru îndreptare, adresându-i povața de a fi evlavios, de a renunța la rău, de a lepăda păcatele și greșelile, de a căuta pacea cu Dumnezeu și cu oamenii. Exceptând aceasta, stă scris în Sfintele Scripturi: *Nimeni nu iartă păcatele, decât Dumnezeu!* Cine, din voință proprie, vrea să mărturisească public păcatele sufletului său, poate avea parte de o experiență sufletească mai bogată, dar cine nu poate face acest lucru, nu i se va întâmpla ceva grav. Chiar Isus nu a ezitat să ofere cupa reconcilierii trădătorului Său, Iuda, în timpul Cinei cea de Taină. Dar Iuda L-a trădat, măcar că Domnul Isus Hristos era mai mult decât un mare preot.”

„Ce aş putea spune despre iertarea păcatelor de către preoții aflați cu sutele în celulele confesionale, a căror inimă zace adâncită în păcat, plină de gânduri rele și de ignoranță? Aceia care citesc dimineața sfânta slujbă nu sunt oare cu limbi leneșe? Și apoi se ghidează, astfel încât trebuie să vomite cu icnituri în locuri secrete? Aceia care stau seara și privesc mistuiți de dorințe necurate dincolo de cupele lor mari, gâgăvâind cu limbi grele ‘Ave Maria’,

după ce fac lucrul acesta, imediat își umezesc vârfurile degetelor pe buzele umede de salivă, să poată prinde mai bine cărțile de joc, neglijate pentru moment.”

„Și tot ei sunt aceia care se ceartă cu toți copiii oamenilor, care blestemă și benchetuiesc, asemenea soldaților din tabăra dușmană; aceia care cântă la vioară și la trestie la carnavali ca și cum au avut nevoie de jertfa dansului, nu au avut suficient pentru a trăi și au prea puțin ca să moară; aceia care caută în colțuri luminate ori întunecate, unde vreo fetișcană durdulie și lustruită care poate spală, mulge vaca sau lucrează, ar putea face conversație, ar putea să-i îmbrățișeze provocator, să îi bucure de priveliști senzuale și, acolo unde este posibil, uitând de tot ce înseamnă onoare, reputație, modestie și poziție socială, comit adulter, disprețuiesc legămintele căsătoriei ori ale logodnei; aceia care nu știu, în afară de legănatul alene, cum să facă să treacă mai repede timpul zilei, să vină la o întâlnire de vânătoare, sau la o vânătoare cu ouă, sau la dansul cocoșului, sau la focul Sfântului Ioan sau la o friptură de purceluș de lapte, ori să fie târați acolo pe spatele unui cal sau unui măgar, al unui țăran sau al unei femei durdulii – dacă aceștia sunt zeloți ai vreunei mănăstiri; aceia care obișnuiesc să poarte la ei pumnale, astfel încât, dacă soții înșelați îi surprind, să se poată apăra în legea pe care și-o fac ei înșiși; aceia care stau adesea, într-o beznă a minții mai adâncă decât cei care vin să se mărturisească înaintea lor; aceia care

cunosc mai puțin despre Dumnezeu și Evanghelia Sa decât păgânii fără rațiune, împotriva cărora strigă condamnări de la un capăt la altul al pământului; aceia ale căror inimi sunt mai tari decât fierul ori piatra, mai tari decât inimile fiarelor pădurii însetate de sânge, care profită de puterea pe care o au prin tortură împotriva oamenilor care-i contrazic, provocându-i pe păcătoși să nu mai creadă ceea ce îi învață sau le predică. Este aproape o nevoie stringentă ca Dumnezeu să trimită din nou pe Fiul Său din Ceruri, astfel încât să adie încă o dată peste ei suflarea Duhului Sfânt, să îi lumineze și să-i conducă la cunoașterea Sa. După cum niciun orb nu este în stare să arate cărarea unui alt orb, sub circumstanțele amintite, tot așa niciun preot nu este în stare să ierte păcatele pe care, mai mult sau mai puțin, le comite el însuși. *Fără Mine*, spune Hristos, *nu puteți face nimic!* și *Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!* și *Cine vrea să vină la Mine, să-și ia crucea și să Mă urmeze*. Dar cum pot vedea preoții prin ochii lui Hristos, în care poate nu cred și pe care poate nu-L poartă în inimile lor?”

„Căile lor nu sunt ale Lui și nici adevărul Lui, iar gândurile rele și viclene îi conduc pe unii pe calea pe care se grăbesc. Se rușinează să poarte crucea și-i obligă pe alții să le care poverile, aruncând la pământ tot ceea ce pare prea împovăraător pentru ei. Iar acolo unde li se dă suficient pentru a opri moartea, își lărgesc buzunarele obiceiurilor încât să poată îndesa tot mai mult aur – ca

să trăiască fără griji, într-o plăcere veșnică. Aceasta eu o numesc slujire lui Baal, nu lui Iehova. De vreme ce există preoți care nu sunt născuți din nou și nu au o inimă curată, simplă și liniștită, când stau pe scaunele bisericești, voi continua să predic și să fac cunoscut ori de câte ori am posibilitatea, ca oricine, odată ce și-a mărturisit păcatele înaintea lui Dumnezeu, să se întoarcă de la rău și să caute mântuirea. Dacă am spus prea multe, pedepsiți-mă pentru că am mințit, voi, părinți bisericești, adunați în acest consiliu!”

Aceste afirmații au stârnit o vorbire potrivnică, plină de cârtire, între anumiți episcopi și prezbiteri. Dar împăratul a ridicat mâna dreaptă și a fluturat-o până când s-a făcut liniște. După ce a băut o înghițitură de apă, Hus a continuat să vorbească.

„**Al patrulea**, sunt evitat și condamnat pentru că nu-s în stare să acord supunere absolută autorității pământești. Recunosc, de asemenea, fondul acuzației și nu pot retracta ceea ce am învățat, legat de acest aspect. Deși înțeleg că o asemenea ascultare pare preferabilă sacrificiului, totuși, ceea ce pot accepta ca fiind just pentru mine este doar: *Teme-te de Dumnezeu și iubește pe aproapele tău; astfel vei da mai multă ascultare poruncilor lui Dumnezeu decât dacă ai oferi vreo jertfă*. Se pare că legile umane au fost create pentru supunere necondiționată – fapt uneori de neînțeles și umilitor pentru omul care acordă prea multă atenție acestui lucru, raportat la statutul său și la

înțelepciunea dată de Dumnezeu, în vreme ce el, de fapt, nu are niciun câștig. Chiar creștinii de la începuturi s-au opus autorităților vremii cu astfel de argumente: *Trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu, decât de oameni!*"

„În deplin acord cu sfaturile Scripturii, vă întreb, domnilor: este drept ca ierarhii Romei să pună dorințele lor deasupra bunăstării a mii de oameni, din toate ținuturile? Este drept ca Papa să blesteme oamenii care s-au îndepărtat de biserică și să-i excomunicе, numindu-i binefăcători pe ucigașii celor condamnați? Este drept ca un preot să pronunțe de la amvon blestemul acesta, într-o casă consacrată Dumnezeului ispășirii, eludând apărarea condamnaților, și, ca serv al bisericii, să-și ascută pumnalul împotriva prietenului său, care i-a fost asemenea unui fiu? Este drept ca părinții bisericii să poruncească subordonaților să controleze dacă toți oamenii, sănătoși sau bolnavi, dar în mod special aceia aflați pe patul de moarte, fac testament pentru biserici sau mănăstiri, chiar în defavoarea sărmanilor orfani și în virtutea acestui crez: ‘Cu cât darul este mai mare, cu atât mai puțin veți sta în mormânt!’ și: ‘Cu cât îl plătești mai generos pe preot, cu atât obții o poziție mai bună în ceruri!’ ‘Cu cât este mai bogată moștenirea, pe atât de reci vor fi flăcările iadului!’ Este drept să ademenești inimi tinere, de dragul aurului, după cum a poruncit Roma, astfel încât să ducă un trai contrar bunului simț și legilor naturii, în această lume frumoasă și liberă, dar neglijând toate obligațiile față de

rude, frați, surori și părinți, toată fericirea sufletului lor, ca să intre la mănăstire, unde trebuie depuse jurăminte care, de departe, aduc tristețe fiecărei inimi și nu pot fi ținute? Este just ca în timp ce Papii învață crezul numit de preoți foarte bun, fiecare cadou făcut bisericii, inclusiv proprietăți preluate cu forța, pot fi asimilate, fără a fi redade celor în drept? Este normal că anumiți preoți primesc mărturisiri ca fiind împărtășanii sfinte și de neatins, dar dacă în momentul mărturisirii se aude ceva în detrimentul superiorilor, camerele sanctuarului trebuie deschise?”

„Este drept ca noi să-i hăituim pe aceia a căror credință este diferită, cu atât mai mult cu cât credința noastră este transmisă prin educație și nu moștenită din naștere, în timp ce Duhul Sfânt se oferă tuturor oamenilor? Nu vă voi întreba mai departe despre aceasta, nici nu voi cere răspuns. Conștiința fiecărui om trebuie să-i răspundă și-i va spune că atunci când preotul ascultă orbește de superiorul lui, va păcătui mai mult față de turma sa. Este drept ca preotul să înalțe un arminden și să-l binecuvânteze, după ce vânătorii de eretici trimiși de Roma, în fanatismul lor au crucificat indivizi, i-au torturat de moarte și i-au ars în locul unde urmează să stea armindenul? Știu destul de bine, și am ajuns să mă întristez cu privire la acest lucru, că, mai degrabă, mi s-ar fi permis să conduc la moarte zece mii de iudei prin diferite torturi, decât să spun ceea ce am spus înaintea

tuturor oamenilor și atunci nici un fir de păr din capul meu nu s-ar fi clintit. Dar de vreme ce nu vreau să trăiesc în întunericul papal și refuz să ascult de ceea ce este împotriva conștiinței mele, s-a complotat împotriva mea de parcă aș fi fost un monstru, în ignoranță totală și ascultare orbească. Cine îmi interzice să vorbesc astfel? De când la hirotonirea mea am depus jurământul să spun adevărul tuturor și, după gândirea mea, 'toți, toată lumea' include și pe Papa și pe laici, pe împărat și pe soldat, nu pot păstra tăcerea din motive de teamă. Așa încât voi asculta de Dumnezeu, pe care L-am chemat ca martor și răzbunător când am fost hirotonit, mai mult decât de om. Dacă am păcătuیت împotriva jurământului meu, atunci cer de la această adunare, prin puterea sfântă a poruncii care m-a adus aici, să mi se demonstreze unde am mărturisit strâmb."

„În al cincilea rând, o altă acuzație este că învăț și predic împotriva curentului simoniei și a așa-ziselor bule de indulgență. Această împotrivire mi se pare cu adevărat evanghelică și apostolică. Astfel că nu mă opresc din a predica mai cu entuziasm împotriva oricărui curent, îndeosebi față de orice comerț păcătos, cu atât mai mult cu cât nimic nu mi se pare mai nelegiuit decât să comercializezi iertarea de păcate, să înșeli un popor sărman și nenorocit, ținându-l în credința că cerul poate fi cumpărat cu câteva monezi. De ce se practică toate acestea? Pentru ca primații Romei să poată cheful în splendoare. Acum

șase ani, când m-a vizitat la Praga și a văzut o imagine a suferințelor lui Isus pe masa mea, Dionys Nauclerius mi-a spus următoarele: ‘Înainte să plec la Roma, inima mi-era plină cu adorație pioasă pentru această imagine. De asemenea, l-am onorat pe vicarul lui Isus ca fiind egal în sfințenie cu Omul crucificat din Nazaret. Dar când ochii mei au privit capitala celor care purtau crucea, uimirea mi-a umplut inima neștiutoare. În locul imaginii blajine, paterne, a părinților superiori ai bisericii, am văzut patru bărbați care transportau alături de mine un tânăr înfășat în purpură, aur și diamante, așa-zisul vicar al lui Hristos, de parcă nu era de-ajuns ceea ce stătea așezat pe capul lui. Fața lui era obraznică, arogantă, acoperită cu urme de patimi; pe cap avea o tiară de catifea în trei straturi. Cruci grele, aurite se legănau înainte și înapoi din materialul tiarei, acoperindu-i urechile, creând un efect cât se poate de urât. Degetele, de la cel mare până la cel mic, erau acoperite cu inele strălucitoare de aur, iar ceea ce prindea capul să de gât semăna cu cele șapte culori ale curcubeului, strălucind de rubine, cuarțuri, topaze, safire, smaralde, opale și diamante, ce aminteau de Sfânta Sfințelor din Templul de la Ierusalim, despre care este scris în Vechiul Testament. Purta ciorapi din mătase azurie, iar papucii erau țesuți din fir auriu, acoperiți cu mărgelă și cataramă aurite.’

‘În următoarea zi, tot într-o astfel de splendoare, călărea cu plăcere pe un cal alb. Câteva zile mai târziu, l-am văzut la balconul palatului său, stand într-o strălucire

asemănătoare, ca martor la decapitarea câtorva eretici, ale căror trupuri goale au fost aruncate unor fiare aduse din deșert. Ele păreau mult mai milostive decât Papa Ioan al XXIII-lea în linia sa genealogică, bucurându-se de sângele acelor mai puțin norocoși, pentru că nu i-au sfâșiat, ci au sorbit cu grijă sângele din capetele tăiate și din trupurile sfâșiate. Lângă el se afla o tânără fecioară, mai frumoasă decât toate fetele pe care le văzusem vreodată, cu care prințul bisericii se amuza, în vreme ce nenorociții aceia erau dați morții. Ori de câte ori primatul apare, oamenii cad pe genunchi și se târâie înaintea lui.’

‘Dar nu numai Papa expune asemenea bogății, ci și alți părinți ai bisericii fac la fel, oricum s-ar numi ei – cardinali, emisari oficiali, arhiepiscopi, episcopi și stareți. Călăresc pe măgari împodobiți strălucitor, de la o orgie la alta, totdeauna însoțiți de băieți arătoși și domnișoare rafinate. Aceasta este viața pe care niciun om nu și-o poate închipui mai voluptoasă de atât. Din păcate! am suspinat apoi. O, Doamne! Ei sunt ucenicii Tăi, ale căror picioare le-ai spălat ca să le dai un exemplu de modestie și de caracter umil? Cum predică acești adulterini credința Ta? În ce fel străbat aceștia Muntele Măslinilor? Cum se roagă ei asemenea Ție: *‘Tată, dacă este posibil, ia paharul acesta de la Mine’*? Pentru că în loc să bea paharul vaiurilor, bea mierea poftelor trupești, în loc să facă pelerinaj la Golgota să-și crucifice trupul, merg pe pajiștea înflorită a plăcerilor senzuale! Cine atunci, străbătând Roma,

această vizuină a păcatelor, ar fi surprins dacă Dumnezeu în vizită prin acest oraș ar aduce o ploaie cu foc, așa cum i-a făcut și Sodomei?’ Așa mi-a spus Naclerius, mie, Ian Hus, ceea ce m-a determinat să sculptez în lemn de tei o imagine a vicarului răscumpărător crucificat pe pământ, Papa, așa cum mi-a fost descris. Am luat ambele imagini, le-am dus în sala de întrunire a universității, la Praga, și am atacat indulgențele, prezentându-le elevilor mei adevărul și făcându-le cunoscut tuturor oamenilor cum este corpul preoțesc roman și cum înghit ei toate roadele muncii oamenilor, prostind o lume întreagă cu scrisoare de indulgență, într-un mod rușinos și nelegiuit.”

„Cum pot preoți de-ai lui Baal să ceară Duhul Sfânt în rugăciune sau să-și așeze mâinile, așa cum se făcea pe timpul apostolilor? Ei sunt asemenea lui Simon, despre care stă scris în capitolul 8, în Faptele Apostolilor: *Când a văzut Simon că Duhul Sfânt este dat prin punerea mâinilor apostolilor, le-a dat bani și a zis: 'Dați-mi și mie puterea aceasta, pentru ca peste oricine îmi voi pune mâinile, să primească Duhul Sfânt'. Dar Petru i-a zis: 'Banii tăi să piară împreună cu tine, pentru că ai crezut că darul lui Dumnezeu s-ar putea căpăta cu bani! Tu n-ai nici parte, nici sorț în toată treaba aceasta, căci inima ta nu este curată înaintea lui Dumnezeu. Pocăiește-te dar de această răutate a ta și roagă-te Domnului să ți se ierte gândul acesta al inimii, dacă este cu puțință, căci văd că ești plin de fiere amară și în lanțurile fărădelegii'.*”

„În al șaselea rând, urmează să fiu în arest sever pentru că am predicat împotriva celibatului, pentru că nu onorez dogma acestei biserici ca sacrament și o condamn ca fiind nenaturală. Sunt destul de curajos pentru a repeta ceea ce am spus aici, așa cum îmi dictează bunul simț. În primul rând întreb: de ce Biserica Romano-Catolică învață șapte sacrameente de care, pe bună dreptate, nici un catolic nu se poate împărtăși? Nu este sacramentul o putere a mântuirii în această viață și în viața de după moarte? Dar oricine devine preot încalcă un sacrament – acela al căsătoriei și astfel pentru el rămân numai șase sacrameente. De asemenea, cel care nu este preot are numai șase sacrameente ale mântuirii, pentru că nu a fost hirotonit. Nu este dogma aceasta confuză și illogică – să înveți despre existența a șapte sacrameente și să fie ținute doar șase de toți oamenii?”

„Ba mai mult, au trecut multe secole de la apariția creștinismului, când episcopii și preoții se căsătoreau în onoare și decență, până ce câțiva episcopi cu rang înalt, Grigore al VII lea (de asemenea numit și Hildebrand) și Inocențiu al III lea, la mii de ani după moartea lui Isus Nazarineanul, au născocit ideea de a interzice căsătoria preoților, așa încât să nu-și iubească familiile, să nu-și onoreze căminul și să fie siliți să caute mântuirea numai sub aripa Romei, amintindu-li-se protecția ce urma să vină de acolo împotriva puterilor lumești. Cum aş putea comenta un asemenea curs al evenimentelor? Nu

Dumnezeu Însuși a instituit căsătoria, pentru a răspunde nevoii de iubire a tuturor oamenilor? Nu este El Cel care a devenit preot, născut tot din carne și oase? După cum inima omului nu poate să nu răspundă naturii în care Dumnezeu a așezat pentru toate creaturile plăcere, bucurie și mulțumire, dându-i însă și rațiunea prin care este condus să trăiască înțelept, tot așa nici preotul nu poate interveni în legătură cu cea mai severă dintre toate poruncile omenești.”

„Eu cred că celibatul aduce ispite mai mari preotului decât celorlalți. Și este adevărat că nimeni nu e în stare să câștige bătaia pentru castitate fără ajutor divin! O bătaie, în care de o parte stă mama natură și de cealaltă parte jurămintele, îi face pe aceștia dușmani. Iar Pavel scrie către Timotei, în capitolul 3 al primei sale epistole: *Dar trebuie ca episcopul să fie fără prihană, bărbatul unei singure neveste, cumpătat, înțelept, vrednic de cinste, primitor de oaspeți, în stare să învețe pe alții. Să nu fie nici bețiv, nici bătauș, nici doritor de câștig mârșav, ci să fie blând, nu gâlcevitor, nu iubitor de bani; să-și chivernisească bine casa și să-și țină copiii în supunere cu toată cuviința.* Mai bine să se căsătorească, nu din cauza vreunei legi, ci pentru slava lui Dumnezeu și a lui Isus Hristos. Aceia care interzic căsătoria și abținerea de la alimentele pe care le-a creat Dumnezeu au o conștiință seacă și un caracter pătat. Eu cred că sămânța nelegiurii și rădăcina multor rele provin din interzicerea dreptului la căsătorie pentru preot.

Atunci Dumnezeu renunță la el, pentru că și el s-a întors de la Dumnezeu. Preotul se scufundă în uitare pentru că, fără soție și copii care i-ar aduce fericire în căminul său, el nu mai este interesat de mântuire, ci caută plăcerea prin case obscene, transformă într-un festin mâncarea și băutura, face din dorințele proprii dumnezeul lui. El se întoarce către celălalt sex, momește femeile căsătorite, atrage văduvele și fecioarele, iar dacă nu face așa, abuzează de propriul corp până când îl vlăguiește sau desfrânează cu prostituate cunoscute, spre riscul pierzării lui. Numai aceia sunt copiii lui Dumnezeu care sunt plini de Duhul lui Dumnezeu și nu cei care trăiesc în răzvrătire, conform legilor create de niște minți omenești! Astfel am predicat, iar cuvintele mele au fost deschise judecății și cântăririi tuturor. Prea multe plângeri au fost făcute și preotul a ajuns de dispreț în multe locuri, pentru ca uneori să nu-l numesc slujbaş ieftin, care nu vorbește împotriva celibatului și care nu proclamă dorința cinstită, în sensul bun al cuvântului, asemenea bătrânului episcop Pafnitius de Niceea. Biserica noastră nu ar trebui să pună asupra preoților o povară mai grea decât pot duce oamenii în general. Oricine este capabil să-mi demonstreze că sunt greșit, s-o facă înaintea acestei adunări!”

Lorzii clerici nu au mai putut să se stăpânească și strigau plini de mânie, fără să țină cont de prezența împăratului și fără să mai asculte de președintele adunării: „Hus, Satana, este un eretic! Un arhieretic! Mai rău

decât Ariel, așa cum nu a mai ieșit niciunul din iad până în ziua aceasta! Aruncați-l acolo unde este plânsul și scrâșnirea dinților! Ca să-și plătească toate datoriile și să piară în foc! Ardeți-l, ardeți-l, pentru a fi disprețuit de toți creștinii! Este o ființă cum nici iadul nu cunoaște. Blestemat fie cel care l-a avut ca fiu, mama care l-a adus pe lume, pieptul pe care l-a supt, palmele și brațele care l-au purtat! Blestemați fie profesorii care l-au educat, prietenii care l-au înconjurat și urechile care l-au ascultat cu plăcere! Blestemat fie pământul care îi este casă și aerul pe care l-a respirat!”

„Oprește-te, nelegiuit care blestemi!” a strigat contele boemian Chlum, care stătea chiar lângă președinte și-și rotea amenințător sabia deasupra capului. „Moarte celui care atinge un fir de păr din capul lui Hus, pe cuvântul meu! Respectă astfel papistașii onoarea, demnitatea, puterea și scrisoarea de siguranță a împăratului? Cum puteți bălmăji împotriva și blestema pe unul care face mai mult decât voi toți la un loc? Nu cu blesteme și-a înfruntat Hristos adversarii, ci cu binecuvântări! Vă simțiți deranjați pentru că v-a răspuns? Îngâmfați ce sunteți – saducheilor și fariseilor! V-ați înfuriat pentru că și-a ațintit privirea către cel care stă cu voluptate pe scaunul lui Petru și a arătat ce fel de păsări ascunde sub aripile-i strălucitoare? Este greșit că arată spre mocirla puturoasă în care se scaldă o parte din preoțime acum și de câteva secole încoace, cum stă în dorul lelii dincolo

de pereții bisericilor și ai mănăstirilor, cum se satură din roadele muncii oamenilor, cum falsifică învățăturile lui Hristos și le interpretează spre avantajul ei? Este greșit ce face Hus când deschide Sfânta Scriptură și vă mustră pentru că Învățătorul vostru a umblat cu modestie, nu ca voi, cu mândrie, în mătase și aur? El i-a dat lui Petru, apostolul Său, cheia pentru a deschide toate inimile și cerul credinței, iar nu sabia pentru a ucide, după cum îi ucideți voi pe toți aceia care nu acceptă doctrinele voastre lumești, ci se împotrivesc lor.”

„Taci, ereticule! Sau blestemul nostru va fi asupra ta și asupra întregului ținut boemian!” țipau mulți în delir și câte o sabie strălucea în fiecare pumn.

„Împăratul meu! – strigă contele Guenther de Palatinate – cum poți tolera un astfel de păcat înaintea ochilor tăi, ai primit sabia ca să o ții în teacă? Folosește-o împotriva preoților!”

„Trompetistule, sună atacul! – porunci arhiepiscopul de Mainz. Să se adune toți credincioșii creștini pentru a păzi Sfânta Biserică de focul iadului!”

Sigismund pălea, tremura și se bălbăia ca un prizonier, până când electorul Ludewig își potrivea vocea, nu tocmai pe un ton dulce: „În numele conducătorului Imperiului, vărul meu Sigismund, care stă aici pe tron, vă poruncesc să încetați și să faceți liniște imediat sau fiecare va plăti cu viața și va fi pedepsit de tulburarea păcii din acest ținut!”

Încet, unul după altul, lorzii s-au așezat pe locurile lor, iar pacea s-a instalat din nou în naosul bisericii. Era o căldură sufocantă și mult praf, încât abia dacă se mai puteau zări unii pe alții. Apoi, președintele a anunțat încheierea întâlnirii și a poruncit continuarea consiliului după-amiază. Mulți au plecat nemulțumiți de această hotărâre, mai ales papistașii din Italia. Ei au cerut un vot pentru a se stabili ce ar trebui făcut cu Hus și au cerut să afle părerea împăratului cu privire la apărarea și vorbirea arhiereticului. Dar Sigismund a avertizat serios împotriva folosirii forței, îndemnând la o replică onestă. Plini de nemulțumire, lorzii au părăsit locurile lor și s-au înțeles să vegheze „gâsca boemiană” ca să nu zboare și consiliul să nu rămână de batjocură.

Inima îmi bătea furioasă, dragă Nikolai, când m-am ridicat de la masa de prânz ca să mă îndrept din nou spre locul acela, pentru că aveam o presimțire legată de soarta preotului boemian. „Vai, de trei ori vai!” am strigat cu brațele ridicate deasupra perilor mei albi. Cât de bucuros mi-aș fi pierdut un ochi, mi-aș fi tăiat o mână sau, dacă aceasta n-ar fi fost suficient, mi-aș fi dat viața, dacă aș fi putut să nu am vreo legătură cu venirea lui Hus aici.

Tu știi cel mai bine, dragă prietene, în afară de Dumnezeu, cum este adâncul sufletului meu și, pentru acest motiv, nu mă voi abține să spun că tot ce a susținut Hus și tot ce a mărturisit hotărât și cinstit a lucrat puternic în mine, iar cuvintele lui au plăcut inimii mele. De

aceea, îl privesc cu mare respect și îl iubesc. El nu și-a ascuns lumina sub obroc, ci a făcut-o să strălucească în locurile întunecoase ale necredinței, unde eram și eu, cu ochii orbiți de ignoranță. Nu mulți oameni asemenea mie au trăit sub lege și respectând regulile fără să întrebe ‘de ce’. Doar pentru că am fost crescuți în felul acesta și am avut ca exemplu niște părinți evlavioși. Deși am citit întreagă Sfânta Scriptură, am fost plămădit de înaintașii mei dintr-un aluat dospit cu ignoranță. Eu mă asemăn cu orbul care, stând la marginea drumului, Îl auzea pe Isus, dar nu-L putea vedea. Mai mult, mă asemăn cu ologul sau cu leneșul care l-a văzut și l-a auzit pe Isus, dar care a fost prea nepăsător ca să-L urmeze, să se ridice din rutina obiceiului său. De aceea, mă rog în inima mea, să-L onorez astăzi pe Dumnezeu, încercând din toate puterile să-mi fac partea, pentru a preveni crucificarea lui Hus care m-a luminat pe mine și pe alții ca mine.”

În vreme ce vorbeam astfel și stăteam singur în camera mea, s-a auzit o bătaie în ușă. Era starețul Benedictinelor de Augsburg, Xavier Maentlinus, a cărui minte strălucită o știi de la Corona. A intrat și s-a așezat lângă mine, suspinând: „Dragă colega! Locuitorii Augsburgului, începând cu laicii și până la clerici, m-au îmbrăcat cu mantia încrederii lor și m-au trimis aici să ascult ce predică Hus și teoriile lui sau cum ne sfătuiește de bine pentru a reinstaura disciplina veche a bisericii apostolice. Am aproape o sută de ani – nouăzeci și opt pe care i-am

trăit – și nu doresc, atunci când voi muri, să fiu îngropat ca un sperjur care vorbește altfel de cum îi dictează inima. Am venit la tine să stabilem cum vom vota astăzi, spre asfințit, ‘pentru’ sau ‘împotriva’ vieții boemianului, pentru că ieri, emisarul oficial, un tânăr fără maniere, a jurat asemenea unui necreștin: ‘Și dacă arhanghelul Mihail cu oștile Sale, Lucifer cu urmașii lui și gloata germană se vor grăbi să-l ajute pe Hus, nu vor avea satisfacția scutirii arhiereticului de purgatoriu sau de pumnalul meu!’ De aceea, spune-mi direct, cum te-ai hotărât să votezi? Ca să nu te temi că te voi denunța, îți promit că nu voi vota împotriva, pentru că el este adevăratul urmaș al lui Hristos. Vârsta îmi dă dreptul să votez primul; voi mărturisi deschis înaintea tuturor celor de față că am fost un om orb și ușor influențabil căruia însă, Dumnezeu fie lăudat, i-a dat viață lungă și zile mai bune în biserică, precum și șansa ca aceasta să fie eliberată pentru totdeauna!”

„Dragul meu, dragul meu Maentlinus! – am strigat înlăcrimat – dacă toate torturile umane s-ar aplica împotriva mea doar fiindcă depun mărturie pentru Hus, mai degrabă le-aș suporta decât să fiu de acord cu dușmanii lui în vreun punct. Pentru că Hus este steaua care ne poate conduce, cu siguranță, la Betleem! Pentru urechea noastră el este ca un cocoș care trebuie să ne trezească, tocmai pentru că acum dorim binele, și care trebuie să ne îndemne la o adâncă părere de rău deoarece cândva L-am trădat pe Isus – așa cum a făcut Petru.”

După ce am terminat discuția, am mers împreună către catedrală, unde se strânseseră mulți oameni curioși, astfel încât a trebuit să ne luptăm la fiecare pas pentru a putea înainta. Totuși, nu îmi pierdusem speranța în privința lui Hus, pentru că mulți dintre prelații germani vorbisera în apărarea lui și fără urmă de invidie. Curând, clopotele ne-au chemat din nou la biserică. Am putut să ajungem la locurile noastre numai printr-un culoar îngust, făcut de soldați.

De data aceasta, Sigismund a apărut într-un veșmânt spaniol de catifea neagră, de culoarea corbului. Semn rău, m-am gândit! De ce negru cărbune, când dimineața a fost așa de colorată? De ce acum o masă neagră și una azurie de dimineață?

Apoi președintele s-a ridicat, s-a înclinat adânc și de mai multe ori către împărat și către adunarea părinților bisericii. După aceea, a citit numele, statutul și domiciliul fiecărui votant; de asemenea, și numele acelora care i-au trimis la Constance – fie un oraș, fie o persoană princiară, un district sau o mănăstire imperială. A anunțat și judecătorii de pretutindeni, după ce au răspuns chemării pe nume. Erau optzeci și opt de bărbați, în afară de împărat. Ar fi trebuit să fie optzeci și nouă, dar arhiepiscopul de Cleve a murit chiar în momentul în care Hus își citea scrisoarea de liberă trecere. Încet, corpul a fost așezat înapoi pe scaun, ca și cum ar fi fost încă viu și i s-a declinat numai votul.

Dușmanii boemianului erau siguri că-și vor atinge scopul în acea zi, întrucât buștenii pentru rug fuseseră deja tăiați și stropiți cu petrol de către Ammon Weikhli de Graubuenden care duse bucuros la îndeplinire această cerință, făcând aranjamentele pentru „spectacol”.

Vârsta participanților a determinat ordinea în care s-a votat, cu DA sau NU, cu privire la următoarele întrebări:

1. Ian Hus de Hussinetz, din Boemia, poate fi judecat ca eretic pentru reformele și doctrinele pe care le susține?
2. Părinții bisericești din consiliul de la Constance, în numele Sfântului Părinte și al împăratului, au dreptul și puterea de a decide pedeapsa stabilită de biserică pentru Hus?
3. Ce pedeapsă poate fi aplicată lui Hus pentru blasfemia adusă Papei și sfintelor sacramente?

La prima întrebare s-a răspuns afirmativ cu 51 de voturi. Iar la cea de-a doua, cu acelaș număr de voturi. La a treia întrebare s-a răspuns cu 30 de voturi pentru nevinovăția lui Hus, 11 voturi pentru excomunicarea publică și 45 de voturi pentru condamnarea la moarte, dacă acuzatul nu retractează.

După numărătoarea voturilor, Hus a fost chemat de președinte să retracteze tot ce predicase împotriva legilor bisericii, deopotrivă cu învățăturile transmise în public.

Dar el a rămas neclintit și a răspuns cu putere: „Nu pot nega vreodată ceea ce am învățat din Evanghelia lui Isus Hristos. Iar prin voia lui Dumnezeu, de care mă las stăpânit, mă voi supune obiceiului bisericii cu toată ființa mea, oriunde se respectă adevărul Sfintei Scripturi.”

Sigismund, bine intenționat, l-a rugat de câteva ori pe boemian să retracteze de urgență. Atunci Hus s-a așezat pe genunchi și s-a rugat cu putere înaintea lui Dumnezeu, să-i lumineze inima și mintea, să-i arate calea către adevăr, să-l călăuzească în caz că a comis vreo greșală și s-a rătăcit de pe cale. S-a rugat cum n-am mai auzit vreodată o astfel de rugăciune – ca un mare preot din vechime sau ca Isus pentru apostoli. Dar mulți dintre delegați râdeau de el și cereau zgomotos un vot. Chiar împotriva voinței împăratului, ei au făcut zarvă multă cu cererea lor, încât Hus s-a ridicat și a rămas tăcut în fața tuturor acelor care au fost aduși să vorbească împotriva lui ca martori. Sigismund ofta adânc adesea și se simțea împovărat, fața sa, de obicei roșiatică, era acum palidă ca de mort, iar ochii se măriseră în mod neobișnuit, ca și cum ar fi văzut ceva sau se temea de o greșală teribilă.

După ce mulțimea s-a liniștit, Hus a mai luat cuvântul o dată: „M-am plecat înaintea lui Dumnezeu și m-am rugat pentru ajutor în necazul meu, dar nu m-am răzgândit ca să pot retracta – nici măcar o singură propoziție din ceea ce am scris sau am susținut. Dar ceea ce știu – și mă voi apăra – este că toți martorii au depus mărturie

mincinoasă împotriva mea. Jurămintele lor nu sunt decât niște capcane, pentru că ei sunt departe de adevăr, după cum știe și Dumnezeu lucrul acesta. În orice caz, am aflat mângâiere lângă ceilalți vestitori ai adevărului care au fost duși de la viață la moarte din pricina mărturiilor false, nu pentru că ei și-au spus simpla părere despre sfintele sacramente, nici pentru că au predicat împotriva preoților, ci pentru că au mărturisit împotriva episcopului roman, susținând că este egal cu ceilalți în slujba sa; pentru acest motiv au fost torturați și au fost uciși. Tot așa cum mi se face și mie acum de către inchizitori și de către slujbașii orbiți, trimiși de la Roma.”

Auzind acestea, un strigăt teribil de condamnare s-a ridicat și s-a dat imediat curs cererii pentru vot. Mai întâi au votat alegătorii sau deputații, apoi cardinalii, arhiepiscopii, episcopii, apoi deputații districtelor și ai orașelor, potrivit vârstei lor. Primul vot a fost dat de electorul Ludewig al Palatinatului, după care au urmat ceilalți.

Electorul Ludewig: „Pentru că mă opun reformelor în biserică, nu le tolerez și nici nu le practic, cunoscând de mult timp fapte săvârșite de unii preoți care pot atrage cenzura prin încălcarea ordinii stabilite de biserică, nu l-aș putea asemui pe Hus cu cel rău sau condamna deliberat la moarte. Așadar, sunt bucuros să răspândesc în ținutul meu tot ce ne-a învățat, cu speranța de a obține o recoltă bună în zilele ce vor veni. Dacă totuși a mai greșit, cred că penitența este suficientă ca pedeapsă; dar cel mai

puțin mi-aș dori ca Hus să fie lăsat fără libertate, onoare sau viață, pentru că a venit aici cu toată sinceritatea, încrezându-se în scrisoarea imperială de liberă trecere, în cuvântul de onoare german și, în al doilea rând, pentru că a dat răspunsuri directe tuturor întrebărilor, oferindu-se să retracteze imediat ce i s-ar dovedi, cu Biblia cea sfântă, că este greșit. Mărturia lui nu a fost analizată serios, ci pur și simplu considerată sperjur. De aceea, votez cu DA – pentru eliberare și întoarcerea lui acasă, în siguranță.”

Von Einbecken, confesor al electorului Saxoniei, ca delegat: „Mă prezint înaintea dumneavoastră în calitate de preot și regret profund nedreptatea pe care i-am făcut-o lui Hus când l-am întemnițat ca pe un hoț de rând, deoarece a fost hirotonit și este un slujitor al altarului, pe care se impune să nu-l insulti. Aici, la Constance, nimicnicia s-a gândit să ofere un spectacol înaintea lumii întregi, spre a se face de rușine. Mai întâi, că au fost văzuți preoți și laici amenințând cu arme periculoase un om sub protecție, un om care călătorea fără apărare într-o țară străină; cineva l-a aruncat în celula unui criminal, fără dreptate și fără judecată, apoi s-a răs la rugăciunea lui către Dumnezeu pentru iluminare. Nici chiar un păgân n-ar fi făcut așa ceva, cu atât mai puțin ar fi trebuit să-și permită un creștin. Nu m-am așteptat vreodată să asist la un asemenea spectacol, iar când mă voi întoarce – plin de rușine – acasă, mă gândesc cum voi raporta prințului meu rezultatul la care am ajuns în acest consiliu și ce fel

de instrumente am folosit pentru clădirea bisericii divine. În loc să permitem vestitorului acestor doctrine noi să vorbească liber, l-am redus la tăcere forțată, încât scopul lui să fie anulat, iar mintea noastră ‘cruțată’ de argumente; toate acestea sunt lucrarea unei majorități unite, condusă de duhuri necurate. De aceea, în primul rând, solicit o analiză mai atentă pentru sentința care se va pronunța cu privire la Hus și, în al doilea rând, ca boemianul să fie în final eliberat și achitat, pentru că nu este un criminal, ci un om de mare curaj, cu învățătură nobilă și cu o recomandare împărătească. Acestea fiind zise, atrag atenția hotărât asupra faptului că orice vătămare adusă cuiva care stă sub protecția unei puteri străine va atrage după sine dezaprobare, răzbunare și mai multă rușine corpului clerical decât ne putem închipui. Eu votez pentru libertate, onoare și viață. DA.”

Koengel, delegat al electorului de Mainz: „Prințul meu, starețul de Mainz, crede că un renegat al Romei, oricare ar fi greșelile sale, este ca oaia pierdută pe care păstorul trebuie s-o cheme cu dragoste și bunătate, până se întoarce la turmă. Dacă nu aude, mai întâi i se atrage atenția cu pietricele, apoi cu bulgări de pământ. În cazul când nici așa nu poate fi adusă înapoi, câinii păzitori ai turmei primesc porunca să nimicească încăpățânarea ei. Îi vor mușca urechea cu dinții lor ascuțiți sau o vor apuca de gât, sufocând-o. Hus este cel greșit. Din acest motiv, păstorul Romei l-a chemat întâi, apoi a aruncat cu

pietre după el, apoi, de dragul turmei rămase, a hotărât o pedeapsă dureroasă. Dacă nu retractează nimic, fie ca el să moară! NU.”

Eutropius, delegat al electorului de Trier: „Se știe din bătrâni că oaia râioasă va contamina întreaga turmă, iar stăpânul înțelept va izola animalul bolnav și când boala devine incurabilă, îl va ucide, astfel încât să nu piară toată turma printr-un rău pe care poate să-l evite. Hus este otrăvitor, o fiară bolnavă de gură, pentru care nu mai există remediu. Din acest motiv, nu pot împărtăși temerile delegatului din Mainz și propun detenție solitară pentru Hus; iar dacă prietenii lui îl vor urma, doar atunci să fie ucis. De aceea, viața poate să-i fie cruțată acum, eu votez, în numele Domnului meu, DA.”

Electorul de Cologne: „Oricine nu ia în seamă o avertizare, cu siguranță trebuie până la urmă ‘să asculte’ de bici. Iar dacă nu se ajunge totuși la vreun rezultat, așa cum s-a văzut la Hus, atunci va avea soarta tâlharului pe care numai funia spânzurătorii poate să-l educe. NU.”

Richard Rudolf, guvernator de Frankonia, delegatul fratelui său, electorul de Branderburg: „Toate rugăciunile preoților din lume nu ar ispăși sângele nevinovat al unui frate. După câte am auzit, mi-am făcut curaj să spun că Hus nu este nici fiară și nici oaie râioasă, ci este un păstor bun; de multe ori, chiar mai bun decât unii de la Roma. Că el cu adevărat își îndreaptă turma și o adapă cu apă curată, putem constata din faptul că nimic nu poate

să-l sperie, niciun lup îndârjit nu poate risipi turma lui, ci este dispus să-și riște viața pentru oile care se află în răspunderea sa. De aceea, departe de mine să fiu un fel de Cain, pentru că înaintea amintirii morții lui Abel m-aș transforma în fugar până la sfârșitul zilelor mele. Votiez pentru libertate și viață. DA.”

Contele Chlum, în numele electorului de Boemia și al regelui său, Wenceslaus: „Este pentru prima oară astăzi când mă lupt cu limba mea, asemenea papistașilor cu femeile, în loc să lupt cu sabia, ca un adevărat războinic, și să înlătur un eventual eșec printr-o victorie. Acum șase ani, când episcopul de rangul cel mai înalt, de pe scaunul lui Petru de la Roma, a declarat război regelui Ungariei și a trimis mesageri în Boemia pentru ajutor, stătea în puterea noastră și era spre câștigul nostru să ridicăm săbiile și să-l sprijinim pe moștenitorul coroanei ungare, cu atât mai mult cu cât dreptatea era de partea sa în lupta cu conducătorii Romei. Dar noi am hotărât să împăcăm cele două facțiuni în conflict, obiectiv pe care l-am atins cu cantități mari de aur, în avantajul episcopului nostru. Timp de un an, Roma ne-a făcut promisiuni și oferte de dragoste cu polonicul, până când s-a răspândit pe pământul nostru un spirit apostolic și evanghelic, întreținut de John Misnensis, Ian Hus, Anthony Zertsch și Ieronim, care pe atunci trăiau la Praga, spirit ce a întors inimile a mii și mii de oameni spre Dumnezeu, pentru că preoțimea era tot mai afectată de

curvie și ignoranță, făcând din burtă un fel de dumnezeu și iubind viața evlavioasă mai puțin decât animalul oglinda. Vreme îndelungată am protestat împotriva acestei situații la păstorul șef, dar, în loc să se schimbe ceva în bine, dimpotrivă, s-a înrăutățit, iar regulile și taxele pentru indulgențe au crescut.”

„Din pricina unui război nedrept împotriva regelui de la Napoli, conducătorul roman de pe scaunul lui Petru a trimis o armată considerabilă de călugări cerșetori în toate ținuturile creștine, inclusiv în Boemia, dându-le dreptul și puterea de a-i ierta pe toți care sunt contra dușmanului său cu banii, averile sau sângele lor – a-i ierta pentru păcatele trecute și viitoare. Din această cauză, neliniștea a pătruns printre oamenii învățați, indulgențele au fost arse și călugării cerșetori care ocupaseră ținutul au fost alungați. Acesta a constituit un motiv serios de jale și vaiet printre papistași.”

„Zertsch, bătrânul preot din Wrallasch, a primit citație de la Roma și a făcut un pelerinaj acolo, crezând în dreptatea plângerilor sale, dar nu s-a mai întors niciodată acasă. El a dispărut dintre cei vii în mod misterios. Din ordinul arhiepiscopului Sbynko, alți trei, având aceleași păreri, au fost decapitați, iar corpurile arse și cenușa aruncată. Mii de credincioși au primit sancțiuni umilitoare, în urma cărora li se prescria un sfârșit tragic, fiind privați de bucuria cerului și aruncați pe pământ, în focul iadului nesfârșit. Împotriva acestor fapte Hus și-a ridi-

cat glasul. De aceea i s-a poruncit să vină la Roma. Din anumite motive, el n-a îndrăznit să pornească în această călătorie, dar a fost îndemnat să vină la Constance și să vorbească liber înaintea părinților bisericii. În ciuda scrisorii transmise de împărat și a promisiunilor că va fi în siguranță, a fost aruncat în închisoare, imediat după sosirea sa. Avocatul și apărarea i-au fost respinse, în timp ce a fost supus unui interogatoriu chinuitor. Prin prezența martorilor necunoscuți de noi, audierea s-a transformat în anchetă, părerile au devenit capete de acuzare, iar azi asistăm la finalul unui proces de batjocură, ce amenință viața unui om iluminat, spre rușinea și dezonoarea veșnică a fiecărui german, a întregului corp clerical. Dar vă promit, chiar jur, în numele regelui și al tuturor boemienilor: Dacă Hus va mai fi torturat și va plăti cu viața pentru convingerile sale, oamenii din Boemia se vor răzbuna crunt pe bisericile, mănăstirile și papistașii desfrânați, răsplătindu-i înmiit pentru răul făcut. Pacea a fost tulburată înaintea lui Dumnezeu! Oricine are urechi să asculte, să asculte atunci! Viață și libertate pentru Hus! DA.”

Arhiepiscopul Namegi: „Viață și libertate doresc tuturor oamenilor, în special acelor care lucrează ca sufletele să fie eliberate de păcat, iar mințile să se întoarcă mai mult spre Dumnezeu. Că Hus are în vedere ambele obiective este un fapt recunoscut și dovedit prin convingerile și viața sa exemplară. Chiar dacă el ar fi putut înlătura acoperișul casei păcătoase mai cu atenție, nu a comis nicio faptă care

să atragă pedeapsa cu moartea, ci tocmai aceia care au acoperit lumina și au îngropat-o sunt demni de o asemenea pedeapsă. Hus va trăi! Într-adevăr. DA.”

Arhiepiscopul Celc, din Ungaria: „Oricine caută îngeri pe pământ trebuie să fie trimis în ceruri! Hus caută îngeri, iar pentru acest motiv el merită să primească favoarea de a fi trimis acolo unde ar putea să-i găsească. Fie ca el să moară azi!”

Arhiepiscopul Styrum, din Viena: „Mi se pare mie, acolo unde vine vorba de noi este noapte și sforăim; nu am fi întâmpinați cu aprobare peste tot, în mod respectuos, dacă unii dintre noi s-ar trezi, în timp ce alții dorm, asemenea ucenicilor din Ghetsemani? Nu ar fi consiliul nostru asemenea fecioarelor neînțelepte care au rămas fără ulei și s-au trezit cu lămpile stinse, dacă am distruge o torță vie, cum e Hus? Nu acesta este destinul nostru! Că Hus a practicat erezia nu s-a dovedit și, chiar dacă ar fi să poarte o asemenea boală în trup, fie ca doctorii să învețe cum să-l vindece. DA!”

Arhiepiscopul de Rheims: „Dacă Dumnezeu privește favorabil noua credință, să facă un miracol acum; dacă nu, fie ca boemianul să meargă la pieire. Votez pentru moarte!”

Arhiepiscopul de Londra: „Și dacă Hus ar avea zece vieți, i-aș curma șapte pentru această vorbire împotriva sfintelor sacramente, întâi pentru că a adus blasfemie stăpânului de pe scaunul lui Petru și apoi, pentru că

a dezbrăcat preoțimea și nu i-a mai lăsat nici măcar o zdreanță cu care să-și acopere goliciunea; în al treilea rând, pentru că a condus greșit mulți oameni neștiutori, care nu pot gândi corect și cărora le era mai bine să nu fi văzut lumina și să fi rămas cu o credință simplă. Fie ca boemianul să moară!”

Episcopul de Bamberg: „Înainte ca furtuna să se pornească și valurile să lovească nava, marinarul înțelept încearcă să înfășoare velele și să strângă frânghiile, pentru a fi pregătit când se pornesc curenți puternici și pericolul amenință din toate părțile. Tot din prudență, ar trebui să ne despărțim și noi de apele agitate, neliniștite, ca să nu fim înghițiți, iar aceasta se poate numai prin stingerea vârtejului tumultuos pornit de Hus și tovarășii săi pentru a prinde în capcană nava lui Petru. Cu alte cuvinte, ar fi mai bine ca unul sau câțiva să moară, pentru a fi salvat restul echipajului. Fie ca el să piară în adâncul pe care l-a transformat într-un vârtej. Nici libertatea și nici excomunicarea. Votiez pentru moarte!”

Episcopul de Brixen: „Nu înseamnă nimic pentru o găscă să fie curățată și friptă. Am început s-o curățăm, haideți să o și frigem astăzi!”

Episcopul de Basle: „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, Hus să fie ars!”

Episcopul de Chur: „Eu votez pentru libertate, onoare și viață! Gândiți-vă că, dacă frigeți găscă, o furtună puternică îi va răspândi penele prin toate ținuturile, iar ele

vor fi adunate cu nerăbdare, pretutindeni. Până acum, s-a folosit cerneală neagră pentru a scrie articole în apărarea lui Hus. Dar dacă veți împrăștia sângele găștei, penele vor fi înmuiate în sânge și vor scrie mai roșu decât săgețile înfocate de lumină, așa încât rândurile cu litere strălucitoare vor fi deslușite în noaptea cea mai neagră, chiar și de nevăzători. Pentru acest motiv și pentru altele, apelez la harul creștin, deoarece experiența ne-a învățat că faptele făcute în pripă aduc mai degrabă pierderi decât avantaje. Piatra pe care noi tocmai ne pregătim s-o aruncăm spre nori poate ținti foarte ușor capetele noastre.”

Episcopul de Eichstaedt: „În hotărârea pe care o vom lua astăzi cu privire la votul nostru, trebuie să avem în vedere trecutul, prezentul și viitorul. Și la ce rezultat a dus faptul că biserica a devenit o putere care luptă împotriva ereticilor, renegaților și păgânilor? La niciunul! De atunci numărul lor a crescut. Purtarea blândă a lui Wahnfried, Christostom și Steven a întors mai multe suflete către Roma decât toți spadasinii și lăncierii puterii. Dacă învățăm din trecut, ajungem la concluzia că toleranța este cea mai bună metodă! În ce privește preocuparea față de doctrine, la care Hus ne îndeamnă, sunt de părere că ar trebui, mai întâi, să examinăm defectele și fragilitatea structurii bisericii. Iar după aceea, în mod înțelept, să prezentăm o nouă față, astfel ca preoțimea să fie onorată, să nu se afle în postura celor care-și acoperă găurile din haina ruptă cu petice noi, muncind inutil

la ceva ce trebuie înlocuit în scurt timp cu un veșmânt rezistent. Pentru că ne-am raportat fără înțelepciune la trecut, prezent și viitor, în niciun caz, nu voi vota pentru moartea lui Hus, ci pentru protecția lui pe viață, după cum cere cuvântul de onoare german.”

Episcopul de Freising: „Nu putem crede despre noi înșine și nici despre alte persoane că suntem simbolul autorității în probleme ce-L privesc pe Dumnezeu. Ca să-I facem plăcere lui Dumnezeu, înainte de toate, ne vom așeza sub stăpânirea lui Hristos și a învățăturilor Sale, rugându-L pentru călăuzire și iluminare. Punct: nu pretind că sunt învățător. Sunt un biet ucenic înaintea Domnului și îmi cunosc foarte bine slăbiciunea, ignoranța, păcatele. Cum aș putea fi atât de inuman încât să-l tratez pe aproapele meu altfel decât pe mine? Din acest motiv, cer onoare și libertate pentru Ioan din deșert!”

Episcopul de Fulda: „Trebuie să fim foarte atenți să nu permitem oamenilor răzvrățiți, care înclină către Hus, să câștige teren. Nu pentru că ne-am teme de pierderea vieții. Se știe că acele secte, chiar dacă s-ar găsi multe învățături bune la ele, adesea sunt pline cu oameni mândri, încăpățânați și dificili, care pretind toleranță, dar ei n-o oferă altora. Cu aceasta predicatorii nu sunt mulțumiți. Sfatul meu ar fi să găsiți locuri potrivite pe care să le puneți la dispoziția lui Hus, unde și-ar putea face timp să reflecteze la doctrina sa. Mai mult, ar putea să-și prezinte crezul în scris, astfel încât lucrările să poată

fi cercetate de superiorii săi, iar punctele bune să fie adaptate spre beneficiul tuturor creștinilor, așa cum s-a făcut și prin Ioan, pe insula Patmos. În acest fel, cei care îl urmează pe Hus nu vor fi ațâțați, nici un mare rege nu se va simți insultat, scrisoarea împăratului de liberă trecere va primi respectul cuvenit, onoarea germană va fi salvată, Papa glorificat și preoțimea eliberată de vina vărsării de sânge. Fără clemență nu poate exista o biserică unită în viitor, iar pe noi să ne ferească Dumnezeu să devenim judecători nemiloși. De aceea, votez pentru izolarea lui Hus într-o mănăstire boemiană!”

Episcopul de Hildesheim: „Nu există om care să nu poată fi înlocuit, de aceea, nici o moarte nu reprezintă o pierdere ireparabilă pentru lume. Existența unei singure persoane, însă, poate deveni periculoasă pentru instituțiile lumii, iar în cazul acesta, sacrificarea sa ar fi un beneficiu. Întrucât sunt convins că Hus trebuie sacrificat, votez pentru condamnarea la moarte!”

Episcopul de Osnabrueck: „Mulți au murit pentru credință. Mai întâi, lăsați-l pe Hus și pe urmașii lui să moară de dragul doctrinei, apoi ne vom întruni din nou și ne vom sfătui ce avem de făcut. Fie ca el să piară în foc!”

Episcopul de Paderborn: „Moise a predicat speranța, Hristos credința și Papa ascultarea. Boemianul nu vrea să asculte și de aceea, fie ca el să moară!”

Episcopul de Liege: „Oricine dorește coroana Papei sau burta unui papistaș este un bufon îndrăzneț; dar

cine învață din Biblie pe oamenii obișnuiți aruncă perle înaintea porcilor și astfel păcătuiește împotriva Duhului Sfânt. Pentru acest motiv îl condamn pe Hus, deoarece nu și-a revendicat perlele, când a mizat pe ele!”

Episcopul de Passau: „Cel care stinge o lumină, iubește mai mult noaptea și somnul. Îl consider pe Hus o lumină care luminează bine lungă noapte de iarnă a bisericii noastre. Cred că o flacără strălucitoare ca el nu ar trebui stinsă forțat, cu atât mai mult cu cât tineri și bătrâni se află într-o profundă stare de somnolență. Eu votez pentru onoare, viață și libertate. DA.”

Episcopul de Salzburg: „Ceva nu este clar pentru mine, ceva îmi inspiră neîncredere în verdictul nostru de astăzi, discursurile rostite nu au spirit apostolic, dacă nu am aruncat veșmântul cel vechi pe care l-am folosit drept paravan pentru minciuni și nu l-am îmbrăcat pe cel nou, așa cum s-ar cuveni. Noi toți suntem frați în Hristos. Din acest motiv nu-l voi condamna pe fratele meu! Oare este vreunul dintre noi fără greșală? Domnul nu iubește oamenii care umblă mândri înaintea Lui; pentru cei cu inimi neprihănite, pentru acuzații tuturor timpurilor, El clădește un Templu, asigurând onoarea, libertatea și viața lor.”

Episcopul de Speyer: „Cândva, un consiliu al părinților bisericii de rang mai înalt decât rangul ori viața Pontifexului de la Roma, a iertat un preot neascultător, lăsându-l în viață. Dar pentru că în ochii mei nu este

vinovat omul care ascultă de Dumnezeu și de conștiința sa mai mult decât de un alt om, consider tăria morală a lui Hus o victorie. Nu îmi doresc, cu niciun chip, să îngraș pământul cu gunoiul de grajd care emană din glandele rele ale persecuției. Votez pentru viață și libertate. DA.”

Episcopul de Constance: „De șase ori s-a învârtit soarele în jurul său de când ultimul eretic a fost ars în orașul Constance. Dacă Hus nu va fi ars mâine, atunci plebea ne va arde pe noi, toți cei care am fost convocați aici. Fie ca el să moară!”

Clemens Rohan, asistentul episcopului de Strasbourg: „Toate apele Rinului nu vor putea să-i spele pe preoții noștri de vina de a fi vărsat sângele lui Hus, ci dimpotrivă, vor căra rușinea acestei nedreptăți chiar spre tărâmurile străine, dincolo de mare. Ce moștenire morală putem transmite urmașilor dacă înșelăm încrederea cuiva care s-a bazat pe protecția noastră? Acuzatul să meargă în pace, pentru că ascultă mai mult de Dumnezeu decât de oameni!”

Episcopul de Trient: „Chiar dacă boemianul ar fi fost bunicul meu, tot l-aș fi trimis la rug!”

Starețul de Stablo și Malmedy: „Pasărea oricât de mică poate provoca avalanșe când aterizează pe creanga încărcată de zăpadă a pomului crescut pe o margine abruptă de munte, avalanșă în urma căreia este posibil să moară mii de oameni, să se producă și alte nenorociri cumplite. Hus împreună cu tovarășii săi au vorbit destul, iar

blocul ucigaș a fost împins foarte departe în ținut. Dacă nu îi anihilăm repede, se vor arunca asupra noastră și ne vor uide cu multă zarvă și multă batjocură. Din această cauză, votez pentru moarte.”

Mergentheim, delegatul ordinului austriac al maștrilor teologi germani de rang înalt: „Jumătățile de măsură nu ne împlinesc. Iar din pricina timpului care se scurtează, șansele bisericii de a acționa descresc rapid! Fie ca el să moară!”

Delegatul marelui maestru de la Malta, teolog șef: „Mesagerii mântuirii Romei nu au înfruntat mlaștinile, nu au traversat mările, nu au rătăcit prin deșert, nu au escaladat munții, nu au domesticit hoardele barbare și nu s-au luptat cu fiarele sălbatice pentru a răspândi Evanghelia și a întări poziția lui Petru, ca un călugăraș orgolios, dintr-un ținut obscur, să vorbească batjocoritor împotriva a tot ce s-a întâmplat și să dărâme casa construită în timpul multor secole de trudă, de măcinare a pietrei care se odihnește în praf; nu distrugerea este soarta bisericii la al cărei piept mii au găsit odihnă fericiți și au fost alăptați. Hus trebuie să fie ars și să moară!”

Cavalerul Abbot de Corvey: „Niciodată nu mi s-a părut mai ciudată viața ca acum, în timp ce mă aflu în această sală de judecată de la Constance. Am fost tânăr odată, am îmbătrânit, am văzut și am auzit multe. De asemenea, m-am tăvălit adesea în mocirla senzuală a plăcerilor, m-am alipit de mulți cu inimi necurate

în tinerețea mea, dar niciodată nu am întâlnit atâta fărădelege ca aceasta pe care o comiteți împotriva unui om drept. Vă întreb, mai întâi, care dintre voi a dezbătut și a contrazis cu argumente, măcar unul dintre punctele doctrinelor lui Hus? Nu puteți câștiga glorie prin blestemul luptei – asemenea oamenilor războinici și nici prin amenințarea cu colții – asemenea lupilor când merg la vânat de căprioare. Este chiar minciună și înșelăciune ce spune Hus, în special legat de sacrameinte, infailibilitatea Papei, abuzul confesiunii, ascultare și trivialitatea indulgențelor?”

„Gândiți-vă: strigătul vostru de condamnare împotriva lui Hus poate să transforme deșertul preoțimii într-o grădină roditoare? Nu tânguirea lui Crispin, onorat ca sfânt, este aceea pe care o cântă Hus înaintea tuturor oamenilor? – ‘Viața unor oameni ai bisericii este o vizuină de fărădelegi, în care adevărul este pus sub semnul întrebării!’ În călătoriile mele, am văzut cum cei ce predică de la amvoane trăiesc contrar poruncilor lui Dumnezeu, contrar ordinii, legii și practicii moral-umane, chefuiesc și beau, fac orgii, cugetă atât de puțin la Scripturi, ca măgarii care trec pe lângă niște cai priponiți. În relațiile cu nobilii sunt ipocriți, lingușitori, au două fețe; în loc să pedepsească păcatele micii nobilimi, le este teamă și se târâie înaintea lor asemenea cățeilor. Întorcând spatele lui Dumnezeu, nu fac altceva decât să fure colecta, apoi să doarmă în pace, având conștiința liniștită că au muncit

cinstit. Își țin gurile închise, iar dacă le deschid, lovesc suflete sărmene care niciodată n-au fost fericite și ale căror zile se sfârșesc sub povara unor pedepse aspre. Îi cercetează cu blândețe pe marii conducători, consilieri, nobili și domni cu privire la nelegiuirile pe care le fac și le aplică pedepse ușoare, le iartă păcatele. Cântă litania la morminte asemenea celor care, vinovați de sperjur, lucrează pentru compensații bănești, laudă căile rele ale vieții ca pe un lucru simplu – cum ar fi să decojești o portocală sau o rodie.”

„Aceasta a fost experiența mea și, numai pentru că Hus a condamnat un asemenea mod de viață și l-a demascat, urmează să fie pedepsit? Cum puteți justifica hotărârea voastră înaintea lui Dumnezeu și înaintea lumii? Niciodată! Atâta vreme cât este o conștiință care veghează în inima mea și a tuturor oamenilor, nu pot să permit o astfel de nedreptate împotriva unei persoane cu adevărat speciale. Votez pentru onoare și viață!”

Cavalerul Abbot de Kempton: „Sabia îndreptată de mine împotriva întregii lumi înseamnă mai mult decât cheia bisericii în apa Tibrului! Moarte fiecărui eretic, în special boemianului!”

Starețul de Ellwangen: „Nu prea sunt un simpatizant ortodox, deși iubesc lumina și adevărul; nu sunt însă așa de sigur că semințele pe care Hus le plantează nu vor aduce roade otrăvitoare, așa cum dovedesc experiențele trecutului. Că noi suntem chemați să distrugem bu-

ruienile, nu este nicio îndoială. Am îngrijit pomul, am așteptat să vedem dacă aduce roade bune, dar speranța noastră a fost înșelată. L-am mai lăsat încă un an și din nou recolta ne-a oferit fructe stricate; din acest motiv ar trebui tăiat și aruncat în foc, dacă este posibil, astăzi!”

Maentlinus, delegat de Augsburg: „Când îl ascult pe Hus, îmi spun asemenea lui Zaharia, în Templu: *Slobozește, Doamne, în pace pe robul Tău, căci am văzut mântuirea Ta*. Spre mâhnirea mea, constat că mulți dintre părinții bisericii, aflați aici, nu îmi împărtășesc bucuria. Chiar dacă mi-aș pune în pericol viața sfârșind prin foc și sabie, tot nu voi tăcea. Nu-mi doresc să se spună despre mine mai târziu: ‘prin votul negativ pe care l-a dat, delegatul de la Augsburg este vinovat de moartea lui Hus’. Sunt cel mai bătrân dintre persoanele prezente aici, iar viața mi-a provocat mari întristări până la vârsta de 98 de ani, dar cel mai mult am suferit din cauza unor reguli impuse de biserică.”

„Tata a fost comerciant cu grătar, harnic, onest și sobru, dedicat credinței lui, deși în orașul în care m-am născut circulau tot felul de teorii. Se spune despre mama că era o tânără frumoasă care abia împlinise 19 ani când tata s-a căsătorit cu ea. Împreună au strâns o avere considerabilă care, prin hărnicia lor, cultivată cu pace și seriozitate, a mai sporit. Bunica mea, pe patul de moarte, s-a spovedit preotului, căruia i-a mărturisit că ar părăsi viața aceasta mulțumită și împăcată cu Domnul

dacă n-ar fi călcat un jurământ la căsătoria mamei mele – deoarece, demult, pe când o purta în pântecele ei, bunica o făgăduise bisericii. Părintele confesor a notat această mărturisire care a fost semnată de un martor.”

„Curând după ce bunica a murit, biserica a revendicat-o pe mama și toată averea ei. Pentru că își iubea soția mai mult decât propria viață, fiind o femeie frumoasă, virtuoasă, care îi născuse un băiețel, adică pe mine, tata a refuzat să asculte de biserică. Timp de trei ani, s-a luptat pentru dreptul său. Apoi a primit verdictul final de la Roma, unde tata fusese în pelerinaj pentru cauza lui: mănăstirea avea dreptul să o pretindă pe mama și toată averea ei. Tata a fost excomunicat pentru că s-a încăpățânat în neascultare, iar mama a fost smulsă brutal de lângă el. Pentru că hotărârile au fost trimise simultan acasă, la Roma, la Viena și regelui Ludovic al V-lea, tata a fost depozat de toate bunurile pământești.”

„Părăsit de prieteni pentru că fusese dat afară din biserică, s-a spânzurat de o poartă a Mănăstirii Ursulinelor, în spatele căreia credea că fusese încarcerată mama. Trupul său a fost ars în public, iar la acest spectacol am participat și eu, un băiețel de cinci ani, adus de părintele confesor care provocase toată tragedia. Nu am mai revăzut-o pe mama, iar orfelinatul și școala parohială au devenit ‘familia’ mea, locul unde a trebuit să postesc și să mă rog. În vreme ce starețul și călugării se delectau cu bucăți delicioase, eu trebuia să aștept la masă, gol în

zilele călduroase sau numai parțial îmbrăcat în zilele mai friguroase. Adesea, eram obligat să mă prezint înaintea lor dezgolit, ca să se distreze de tabloul pe care îl ofeream.”

„La un moment dat, cantități mari de vin au sosit din Suabia, după cum se întâmplă și azi, iar banii pentru vin au fost plătiți din colectele bisericii și din moștenirile lăsate ei. De câte ori preoții soseau la mănăstire amețiți de vin, secretul spovedaniei era încălcat folosindu-se cuvinte triviale. Cu astfel de exemple, nu am primit o educație bună în copilărie, așa cum mi-aș fi dorit, și am făcut tot ce mi-a poftit inima. Deși eram preot, sub jurământul castității, am avut legături cu femei, fără rușine și fără teamă, pentru că alții chiar mă întreceau și nimeni nu avea destul curaj să înlăture această practică păcătoasă.”

„Am dus o astfel de viață până la patruzeci de ani. Printr-o dispensă, electorul de Bavaria ne-a oferit prilejul să călătorim la Roma. Plin de căință, am căzut pe genunchi și m-am rugat lui Dumnezeu și Sfintei Fecioare să-mi ierte păcatele. Am rătăcit cu smerenie către țința mea, pe care mi-am imaginat-o ca fiind Ierusalimul divin și Sfânta Sfintelor unde erau pedepsiți oameni cu inima necurată. Dar cât de dezamăgit am fost în speranțele mele! Babilonul nu putea fi mai rău de atât, Sodoma mai desfrânată și Ierusalimul frumos mai mândru decât Roma. Maiestatea strălucitoare a curții lui Solomon era eclipsată de splendoarea scaunului lui Petru pe care, la acea vreme, domnea Benedict. Ce se află înscris în cartea

păcatelor lumii și toate fărădelegile erau comise de prelați îmbrăcați în purpură sau în haine de călugăr, după cum se întâmplă și în zilele noastre. Păcatele mele păreau simple copilării față de ale acelor pe care i-am întâlnit la Roma. Am petrecut acolo treizeci de zile, înconjurat de confort și atenție, după ce am dăruit sfântului părinte o jumătate de tonă de aur.”

„În cele din urmă, sătul de panorama jalnică a realității, m-am îndreptat spre casă. De atunci au trecut cincizeci de ani. Preoțimea s-a dedat la rău din ce în ce mai mult. Cupa cu păcate a Romei dă pe dinafară, spre consternarea creștinilor care mai păstrează un cuget curat.”

„Așadar, vă rog, ascultați mesajul lui Hus din pustie, ca nu cumva să cadă foc din cer și să ne distrugă Dumnezeu pe toți. Luați seama la vocea conștiinței și slăviți-L pe Domnul, Fecioara și pe toți Sfinții prin respectul acordat boemianului. Primți cuvintele lui și salvați-vă de la distrugere, înainte ca șuvoiul pedepselor să se ridice deasupra capetelor voastre. Onoare, libertate și viață pentru acuzat! Da!”

După ce Augsburg a votat în favoarea lui Hus, s-au numărat douăzeci și unu de voturi ale delegaților din Elveția, Franța, Italia și Anglia pentru condamnarea la moarte. Când mi-am auzit la un moment dat numele, m-am ridicat să iau cuvântul. Dragă Nikolai, îți voi relata cât se poate de amănunțit tot ce am spus acolo:

„Eu mă consider o mare catastrofă, venerabili părinți, pentru că, la început, în orbirea mea, am crezut că Hus este periculos și l-am persecutat teribil de mult; dar de când i-am ascultat mesajul, am recunoscut adevărul din cuvintele sale, i-am înțeles durerile pe care le-a mărturisit, m-a cucerit tăria lui morală în timp de pedeapsă și întemnițare, mi s-a deschis inima spre el și mi-a părut rău că a fost ademenit și jefuit de libertate, urmărit pentru răspândirea Evangheliei lui Hristos. În ce a spus până acum și în toate răspunsurile la întrebările care i s-au pus nu am fost în stare să găsesc vreo eroare. Din acest motiv, îmi spăl mâinile de sângele acestui om neprihănit pe care voi îl vărsați de dragul câștigului pământesc și pentru că nu doriți ca fărădelegea preoțimii să fie demascată în fața întregii lumi. Cât de mult durează fericirea pământească? Foarte puțină vreme! Dar un nume bun ține o veșnicie! Oamenilor dragi mie le doresc un nume bun! Votéz pentru libertate, onoare și viață. DA!”

Vincent Ferrerius a fost ultimul dintre latini care a susținut ideea salvării nobilului boemian, deși anterior fusese confesorul Papei Benedict. El a vorbit fără ezitare: „Chiar dacă acest preot din ținutul Boemiei care iubește adevărul, iar setea de înțelepciune l-a condus la Constance, în acest consiliu de oameni având același statut cu al lui, ar fi venit să împrăștie evanghelia lui Lucifer, conducătorul demonilor, nu voi tolera să fie condamnat prin trădare, pentru că trădarea este mai rea decât toate

păcatele la un loc. Simt nevoia să-l protejez, deoarece Cuvântul Domnului mărturisește în favoarea lui. Este vreunul dintre noi care nu se rușinează de păcatele tinereții? Abia o fi vreunul! Chiar dacă totuși acela ar semăna cu Hus care a găsit calea adevărului și pășește pe ea, nu are dreptul să arunce cu pietre în el.”

„De multe săptămâni sunt aici, dar în afară de flecăreli și absurdități, nu am auzit măcar o acuzație împotriva lui Hus care ar putea fi susținută temeinic. Nicio acuzație nu atârână destul de greu ca să-l conducă, în final, la dezonoare, rușine și temniță! Comportamentul și metodele pe care le folosiți împotriva acestui om deosebit mă fac numai să scuip cu dezgust și să strig: ‘de trei ori, rușine!’ Dacă o astfel de crimă se face unui puiet, ce se va întâmpla ramurilor uscate?”

„Sunteți mai orbi decât orbii din naștere și mai încăpățânați decât păgânii, dacă vă închipuiți că închizând gura acestui Ioan Botezătorul veți distruge învățăturile sale! Nu așa, vă spun! Porumbul verde pălește la focul vostru. Dar nu-i nimic, în curând pietrele vor striga. Iar dacă le veți topi și pe ele, se va plămădi un vas care va reflecta în mii de culori flacăra adevărului numită Hus. Ori credeți că puteți distruge sufletul, distrugând trupul? Înseamnă că vă aflați în cel mai adânc întuneric. Dacă pierdeți mântuirea, fiarele din pădure și paraziții care se târăsc acum în praf la picioarele voastre vor avea o soartă mai de invidiat decât voi! Nu, nu! Încercați să acceptați

ce vă voi spune, fie că vă pasă sau nu! Dacă nu puneți în practică tot ce predicați oamenilor obișnuiți, nu veți găsi mângâiere în viață și nici un cer după moarte. De aceea, fiți blânzi cu dușmanii voștri. Isus spune: *Ferice de cei cu inima curată, căci ei vor vedea pe Dumnezeu!* După ce vă omorâți frații, cum mai puteți să vă rugați lui Dumnezeu la altar sau în cămăruța voastră: *Și iartă-ne nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșelilor noștri?* Condamnându-l pe Hus, nu veți fi voi înșivă condamnați înaintea lui Dumnezeu, care ascultă inimile și care este un Judecător drept? Nu veți fi condamnați când veți spune rugăciunea Tatăl nostru, în caz că o mai spuneți? Vă consolați în mod ușuratic cu gândul că vi se vor ierta păcatele. Mai devreme sau mai târziu, veți sfârși asemenea celor lipsiți de speranță.”

„În final, întreb: nu vă temeți de răzbunarea adeptilor lui Hus când insistați pentru torturarea și condamnarea lui la moarte? Vă spun, mult sânge nevinovat va curge pentru el, în timp ce voi veți iubi în continuare fărădelegea mai mult decât adevărul, dreptatea, pacea și virtutea. Vai de Papă, vai de voi toți care ‘clădiți’ pe piatra lui Petru cu astfel de rânjete murdare! În numele a tot ce este sfânt, drept și onorabil, cer libertate, demnitate și viață pentru acuzat. DA și DA încă o dată!”

Ferrius a stârnit împotrivire față de acuzat. Cei care au fost chemați să voteze după el au pledat pentru

moartea lui Hus. Din totalul voturilor numărate, 45 au fost pentru condamnarea la moarte. Când a aflat rezultatul final, Reprezentantul roman s-a făcut palid de moarte și a început să tremure ca și cum sentința se pronunțase pentru el, măcar că libertatea și viața lui Hus se aflau în mâinile sale.

Cardinalul papal nu a mai votat, pentru că deja se adunaseră destule surcele.

După ultimul discurs, peste întreaga biserică domnea o tăcere tulburătoare. Președintele îl întreabă pe Sigismund după un timp: „Mărite împărat, ce crede inima ta despre doctrina lui Hus? Consideri că este un eretic care își merită moartea? Dorești să-l ierți sau nu?”

Împăratul răspunse tremurând: „Cred că Hus este eretic, iar dacă nu retractează, merită să moară fără drept de apel. Nici eu, care sunt legat prin jurământ de poziția mea, nu pot să-l salvez de foc. Am în vedere să-i condamn și pe adepții săi din ținuturile mele.” După ce a vorbit astfel, s-a ridicat și a vrut să plece. Fruntea îi era acoperită de broboane mari de sudoare.

Reprezentantul papal Michael de Causi l-a rugat să mai aștepte puțin până se termină de scris sentința pe care urma să o semneze cu numele imperial.

Între timp, afectat vizibil de rezultatul dezbaterilor, Hus s-a ridicat, a pășit înainte spre împărat și i s-a adresat cu voce tare: „Mărite Sigismund! Cum puteți dezonora coroana și, de asemenea, nobilimea germană, prin lipsa

de respect față de propriul sigiliu aplicat pe scrisoarea de liberă trecere trimisă mie de domnia voastră? Nu-mi pasă de viața mea, dar îmi pasă că vă știrbiți reputația și adevărata maiestate când mă trimiteți la moarte de teama de a nu-i nemulțumi pe judecători!”

La auzul acestor cuvinte, Sigismund răspunse: „Ereticule, ți-am asigurat numai drumul până la Constanța, dar nu și înapoi, pentru că nu m-a rugat nimeni să fac lucrul acesta. Așadar, care este temeiul plângerilor tale împotriva mea? Superiorii tăi te-au condamnat printr-un vot majoritar.”

Curajul lui Hus s-a stins vizibil. Conteul Chlum l-a mângâiat și l-a susținut cu multă afecțiune. Iar când De Causis a înaintat împăratului sentința pentru a fi semnată, contele strigă: „Cezar, încetează să mai faci astfel de lucruri! Dezonorezi numele poporului tău și pângărești o întreagă oștire de inimi creștine! Încetează, încetează, mă rog în numele Sfintei Treimi! Cezar, Cezar, nu-ți scrie numele cu sânge!”

Împăratul părea că nu aude. Cardinali, episcopi și preoți l-au înconjurat, sărutându-i tivul veșmintelor și lăudându-i numele, când și-a pus semnătura pe sentința de condamnare. După ce împăratul s-a ridicat, scribul, un călugăr pe nume Casprici, a luat documentul și l-a citit cu voce tare: „La cerința mărețului împărat Sigismund și cu harul cel sfânt al Papei Ioan al XXIII-lea pe linia genealogică, consiliul părinților bisericești a

fost chemat să se constituie la Constance, pe țărmurile Lacului Elvețian, pentru a examina doctrinele numitului Ian de Hussinetz, pe care toți îl consideră ca predând învățăturile celui rău, arhieretice. Părinții bisericești au arătat cu blândețe greșeala preotului boemian, urâtenia lucrării sale, l-au chemat de mai multe ori să-și retracteze ereziile. Chiar au dat lui Hus un an, timp pentru a reflecta asupra ideilor sale, dar pentru că nu a retractat, preotul mai sus amintit a fost găsit eretic încăpățânat de către majoritatea părinților bisericești. Se face vinovat pentru că a blasfemiât cele șapte sacrameente ale Sfintei Biserici Romano-Catolice privind mântuirea și este condamnat la ardere pe rug; totuși, chiar după sentință, refuză să retracteze. Sentința votată de 45 de părinți bisericești a fost adjudecată prin lege de către cardinalul oficial și aprobată de împăratul Sigismund, prin scrierea cu mâna sa, în cel de-al cincilea an al domniei sale și 1415 al erei creștine (A.D.). Amin. 5 iulie, Constance.”

După acest anunț, s-a stârnit o controversă puternică privind modul cum îi va judeca Dumnezeu pe dușmanii lui Hus. Episcopul de Londra s-a numărat printre cei mai vicleni vorbitori. El se adresează mieroșului Sigismund: „O, împărate, ai scos laude din gura sugarilor și a copiilor. Vei fi mărit veșnic pentru că ai exterminat dușmanii adevăratei credințe și ai ucis sămânța lor. Păcatele trecute și viitoare îți vor fi iertate, nelegiuirile și greșelile, oricâte ar fie ele. Numele tău va fi lăudat pretutindeni!”

La auzul acestor vorbe, multe voci strigă împotriva papistașilor: „Ipocriți, vărsători de sânge, sunteți niște ființe cumplite care fac abuzuri în Numele Domnului!” Spătarele scaunelor au fost rupte și bucățile aruncate.

În timpul agitației, împăratul s-a strecurat afară. Hus ar fi putut face același lucru, fără vreun pericol; dar încă nu-i venea să creadă că a fost condamnat la moarte. Încercându-se în Dumnezeu, se întoarse de bunăvoie și fără teamă în celula sa. Trupul neînsuflețit al prințului episcop de Cleve, care murise în timpul consiliului, a fost ridicat de acolo, aruncat și călcat în picioare fără a fi recunoscut, în timp ce mulțimea se împrăștia.

După toate aceste întâmplări, biserica rămase goală, iar Hus dat dispărut, spre consternarea dușmanilor săi. Făceau mare zgomot și se grăbeau spre porți pentru a-l prinde. Clopotele începuseră să bată. Când s-au întors, l-au găsit pe genunchi în celula lui, rugându-se cu ardoare pentru curaj și tărie morală. Nu i-au mai încuiat ușa, în semn de onoare și respect.

După ce și-a terminat rugăciunea, Hus a scris ultima scrisoare prietenilor din Boemia: „Preaiubiții mei, voi folosi clipele de viață care mi-au mai rămas ca să-mi iau la revedere de la voi, pentru că așa mă îndeamnă sufletul! În urmă cu cincisprezece luni am plecat să apăr în consiliul de la Constance, înaintea părinților bisericești, ceea ce v-am învățat. Dar, vai, am eșuat în strădania mea,

pentru că nu am fost lăsat să vorbesc deschis și direct, încât toate explicațiile și dovezile au fost înlăturate de adversari îndârjiți din țări străine, vorbitori de limbă latină și germană. Ajunsesem de două zile aici când a sosit ordinul să mă prezint înaintea adunării cardinalilor și să răspund la interogatoriul lor. Am acceptat convocarea fără teamă. La început erau prietenoși și mulțumiți de maniera și de conținutul răspunsurilor mele, până când setea lor de cunoaștere s-a stins. După aceea, m-au muștrat blând, avertizându-mă oficial să nu mai predic noile doctrine, pentru că oamenilor obișnuiți le merge bine și nu e necesar să știe mai mult în ale credinței, iar pentru preoțime urma să se prescrie o viață mai curată în următorul edict.”

„Trebuia să consimt și să las totul așa cum era? Aș fi primit ceea ce-mi dorea inima, dar în timp ce ei mi-ar fi onorat și recunoscut înțelepciunea, s-ar fi apărat de învățăturile mele pentru motivele menționate deja. Pentru că nu m-am învoit să-mi sacrific conștiința unor cardinali cu vorbire aleasă, ei și-au schimbat comportamentul față de mine. M-au amenințat cu închisoarea, că nu mi se va mai da mâncare și apă, amenințări pe care, foarte curând, le-au pus în aplicare, pentru că nu mi s-a mai permis să mă întorc în adăpostul meu, ci am fost condus către o celulă a închisorii, departe de centrul orașului, clădită pe un zid înalt. Un soldat m-a păzit timp de douăsprezece zile, după care am fost chestionat din

nou și mi s-a pus în vedere că o retractare mi-ar aduce libertatea. Dar n-aș fi putut retracta fără să mă simt vinovat și nimic nu a reușit să-mi schimbe convingerea, nici chiar cele mai frumoase promisiuni. Din această pricină, deși am protestat hotărât împotriva metodelor prin care s-a urmărit forțarea voinței mele, am fost azvârlit într-o groapă umedă din turn, unde am stat izolat timp de opt zile. Meniul era format din budincă sărată și puțină apă, iar lumina zilei era întuneric pentru mine. După acest tratament, am fost întrebat din nou dacă m-am răzgândit și, încercând să mă măgulească, dușmanii mi-au sugerat să retractez tot ce cred înaintea întregului popor. Mi-a fost rușine și să mă gândesc, pentru că ei luptau împotriva Cuvântului lui Dumnezeu, iar conștiința mea lupta pentru Domnul.”

„Apoi am fost azvârlit într-o celulă și mai întunecoasă, unde valurile lacului stropeau prin gaura de aerisire. În scurt timp, patul meu de paie s-a murdărit și a putrezit. Trebuia să mă uşurez într-o gaură aflată lângă pat și adesea treceau săptămâni până ce valurile mai înalte spălau mizeria care se aduna. Un miros ucigător se instalse în cămăruță. Mă simțeam tot mai slăbit, iar febra mi-a devastat oasele. O erupție usturătoare mi-a acoperit pielea; mi-au apărut pe limbă niște bășici înțepătoare, care se umflau datorită mâncării sărate pe care o primeam, făcându-le și mai dureroase. Dinții s-au slăbit și mi-au căzut printre paie, puterea m-a părăsit, iar vederea a

scăzut. Unghiile au crescut spre interior, pentru că nu mai puteam să le rod, iar barba mi se umpluse de păduchi care mă torturau continuu, înmulțindu-se prin puroiul pielii. În timpul celor șase luni de încarcerare, veșmintele au putrezit și nu-mi mai acopereau goliciunea.”

„Apoi am fost chemat din nou și rugat să-mi retractez concepțiile religioase, înaintea tuturor. Ah, preaiubiți și devotați prieteni, cât de fericit aș fi fost fără episodul acesta amar din viața mea – slăbit fizic și moral din cauza suferințelor prin care am trecut, mi-am retractat învățătura înaintea celor care mă îndemnau; astfel, m-au recompensat cu o celulă mai bună. Dar când m-am așezat să dorm, m-au cuprins teama și remușcarea pentru că mi-am trădat propria conștiință și pe Dumnezeu. Cred că l-am întristat pe îngerul lui Dumnezeu și așa va rămâne până mă voi întoarce la credința în Sfântul Duh și în Evanghelie.”

„Când s-a luminat de ziuă, i-am anunțat pe dușmanii mei că regret și revin asupra retractării. Scrâșnind din dinți și cu jurăminte de răzbunare, m-au târât spre celula în care mai stătusem și unde a trebuit să sufăr până acum câteva săptămâni. Cu ajutorul cuiva care mă prețuia, s-a aranjat o evadare pentru mine. Dar conștiința m-a împiedicat să dispun de un asemenea ajutor. Boala mea s-a agravat, iar trupul mi-este atât de slăbit încât gândul că voi sfârși curând nu mă mai înspăimântă deloc. Singurul lucru care mă doare este că n-am să vă mai văd măcar o

dată în această lume și că nu mai pot apăra onoarea lui Dumnezeu și Evanghelia Fiului Său.”

„Prietene drag, nu fi mâhnit, providența lui Dumnezeu a hotărât o altă cale pentru mine. Chiar dacă este plină de spini și pietre, eu încă mai cred că mă va conduce spre victorie, de la îndoială la credință, de la șovăială la hotărâre. Mă doare însă faptul că slujitorii Sfintei Biserici s-au adâncit atât de mult în păcat și fărădelege încât nu mai pot recunoaște zgura din sufletul lor, și lipsa de curaj de a se întoarce de la faptele rele pe care le săvârșesc, preferând să se cufunde în uitare și întuneric, decât să asculte de glasul conștiinței. Nu pot să tac când mă gândesc la această greșală și la nedreptățile pe care majoritatea papistașilor le-au comis împotriva mea, cum m-au blestemat și ridiculizat, cum au depus mărturie mincinoasă și cum, de bunăvoie, au interpretat greșit ceea ce am spus, cum s-au folosit de serviciile unui scrib necinstit, un călugăr pe nume Einsiedel, care în mod malițios a răstălmăcit totul și a comis falsul existent.”

„Trupul meu este slab și obosit, pielea murdară, vederea mi s-a slăbit datorită condițiilor din temniță care sunt prea aspre chiar și pentru ucigași, sperjuri sau curvari. Scrierile mele din limba boemiană au fost arse. Oricum, cred că n-ar fi fost acceptat niciun cuvânt din ele. Da, mânia lor a ajuns atât de departe, încât au distrus o fântână în Constance, doar pentru că mi-am potolit acolo setea, după o audiere lungă. V-am scris toate aces-

tea, iubii mei, ca să știți că Dumnezeu mi-a fost alături în toate necazurile și m-a întărit, astfel încât, bărbătește, aș putea muri mâine cu speranța că lucrarea pe care am făcut-o va purta sigiliul trupului meu ars.”

„După ce voi fi plecat, primul zbor al sufletului meu va fi către voi, iubii mei. Să nu vă răzbunați pe cei care m-au condamnat, pentru că nimic nu se face fără voia lui Dumnezeu. Fiți plini de pace și fără răutate. Sabia să se odihnească în teacă, evitați fărădelegea – aceasta este prima datorie a unui creștin! Dacă limba ascuțită a dușmanilor vă înțepă, să nu strigați. Vă poruncesc vouă, copiilor voștri, soțiilor și slujitorilor, locuitorilor Boemiei, da, întregii lumi, să nu vă clătinați în adevărul pe care vi l-am făcut cunoscut! Iar Dumnezeu și îngerii Lui să vă păzească de ispitele prin care dușmanii mei vă încearcă din greu. Chiar dacă rugăciunile voastre, către Dumnezeu pentru mine, nu s-au împlinit, nu vă îndoiiți de lucrul acesta: ziua secerișului vine chiar și în vreme de ploaie.”

„Fie ca Dumnezeu să dea înțelepciune regelui meu Wenceslaus, ca să domnească după voia Lui și să fie binecuvântat cât va trăi pe acest pământ. Dumnezeu să toarne bucurie în sufletul reginei, al cărei părinte confesor am fost. De asemenea, Domnul să ofere viață lungă, liniște și fericire protectorului meu – lordul de Prachatitz! Binecuvântările mele și pentru voi care v-ați comportat minunat! Le ofer iertare tuturor celor care m-au rănit atât acasă, cât și pe meleaguri străine. Rugați-vă pentru mine,

așa cum mă rog eu pentru voi și pentru lumea întreagă. Fie ca amintirea mea să cucerească inimile curate. Învățați-i pe copiii voștri ceea ce v-am învățat și eu pe voi: să vă iubiți aproapele, să fiți împăciuitori și modești în viața aceasta pentru a vă bucura de viața veșnică.”

„Adio și nu plângeți prea mult după mine! Contele Chlum vă va povesti totul, cât de curajos și cât de pios am fost pe ultimul meu drum. Amin.”

„Îmi vine să plâng pentru voi, dar un slujitor al lui Dumnezeu trebuie să se predea Lui și să-I lase în grijă soția, copilul, fratele, sora, căminul, tot ce deține! De aceea, Îl rog pe Dumnezeu să-mi șteargă lacrimile și să mă conducă până la capăt. Amin.”

Ian de Hussinecz,
5 iulie 1415, Constance,
în ultima mea noapte,
la vârsta de 42 de ani

După ce s-a rugat plin de evlavie, Hus a înmănat scrisoarea de mai sus contelui Chlum, prietenul său, apoi s-a așezat să doarmă. Deoarece se zvonise că i s-a propus evadarea, dar a refuzat din motive de conștiință, ușa celulei în care fusese repartizat nu s-a mai încuiat. Prietenii l-au scos cu forța în stradă, dar el a refuzat să meargă mai departe, fie sperând că-l va salva Dumnezeu, fie temându-se că prin evadarea sa ar aduce vătămare cauzei sfinte pe care o sluja și-și va dezonora numele,

respectat de tot mai mulți oameni în ultimul timp. În dimineața zilei de șase iulie, Hus s-a trezit devreme și a cântat câțiva psalmi.

Apoi, a cerut puțin vin și niște pâine. După ce i s-au oferit, a solicitat să fie lăsat singur. Căzând în genunchi, s-a rugat cu suspine, mulțumindu-i lui Dumnezeu pentru viață, pentru bucuriile și necazurile trăite din copilărie până în momentul acela. Și-a mărturisit păcatele, iar apoi s-a rugat pentru prieteni și pentru iertarea dușmanilor. A binecuvântat pâinea pe care o ceruse și a mâncat-o; același lucru a făcut cu vinul, repetând cuvintele rostite de Domnul Hristos la Cina cea de Taină. După ce a luat Sfânta Cină, s-a rugat din nou cu multă consacrare, până când prietenii au venit să-l ia.

Eu, dragă Nikolai, l-am găsit într-o stare de liniște și împăcare cu lumea. Când l-am rugat să mă ierte pentru că am fost curierul scrisorii care l-a atras în hățișul nenorocirii, mi-a răspuns modest: „Fie ca Domnul să mă împiedice să nutresc răutate în inimă împotriva cuiva, doar pentru că nu a putut fi un fel Ionatan! Nu Dumnezeu îngăduie răul laolaltă cu binele? Tu mi-ai arătat foarte multă dragoste prin votul și mila ta; din acest motiv, dragul meu Poggius, îți datorez mulțumiri pentru serviciul pe care mi l-ai făcut. Ascultarea de porunca Papei m-a ajutat să devin un martor pentru adevăr înaintea tuturor oamenilor, ceea ce este o binecuvântare pentru sufletul meu și așa voi rămâne până la ultimul ceas. Cel care m-a

cunoscut din pânțele mamei mele și m-a păzit până în ziua de azi să fie lăudat, căci tot El îmi va lua suflarea și mă va purta spre veșnicie.”

Dangătele clopotelor ne-au chemat la biserică. L-am însoțit pe Hus alături de mulți alții, plângând cu lacrimi fierbinți. S-a făcut îmbulzeală, în special în biserică. Episcopul de Londra a rostit o predică lungă, din Romani capitolul 6, versetul 6, îndemnându-l pe împărat la condamnarea lui Hus, arhiereticul.

Totuși, Sigismund părea tulburat că și-a dat semnătura. În ultimul moment, împăratul l-a sfătuit pe Hus să-și retracteze ereziile. Hus stătea pe o platformă, vizibil pentru toți, îmbrăcat într-un veșmânt preoțesc. După ce călugărul a terminat de citit lista acuzațiilor, cardinalul roman oficial l-a rugat și el pe Hus să retracteze.

Acesta a răspuns ca un adevărat apostol: „Știu că Dumnezeu mă vede. De aceea, nu voi putea accepta vreodată propunerile voastre, pentru că nu doresc să-I aduc blasfemie și nici să-mi înjosesc conștiința.” După ce s-a consemnat declarația, a fost citită din nou sentința, timp în care împăratul a dispărut, ca un răufăcător. Părea că și păsările cerului strigă după răzbunare.

Arhiepiscopii de Londra și de Rheims s-au apropiat de Hus cu un potir gol pe care i l-au pus în mână dreaptă, poruncindu-i să bea din el, potrivit obiceiului. Atunci Hus a spus: „Acest potir fără vin va fi umplut cu iertare pentru toți oamenii! Dușmanii mi-au smuls

pâinea, dar Domnul Isus Hristos, Dumnezeuul meu, îmi va oferi mană!”

Vorbele acestea au stârnit multă compasiune chiar și în sufletele unora care fuseseră împotriva lui. Clericii au băgat de seamă că se petrecea o schimbare în rândul maselor. De aceea, au sărit la el, i-au smuls potirul și l-au călcat în picioare. Cum nu era de ajuns, l-au blestemat, l-au scuipat, l-au bătut, așa cum se afla trântit pe jos.

Între timp, englezul striga: „O, blestematele Iuda, care ai părăsit țărâmul liniștit al păcii și te-ai aliat cu evreii! Vezi, luăm de la tine acest potir și te scutim de harul și mântuirea bisericii! Blestemată fie ziua hirotonisirii tale, blestemată fie ora când căpățâna ta a fost tunsă și unsă cu ulei binecuvântat. Să te usuci asemenea unui copac tăiat care a rămas neroditor, în ciuda grijii și atenției cu care a fost înconjurat! Blestemat fie locul în care te-ai născut și ai crescut! Fie ca ramurile tale să ardă aici și pretutindeni în cuptorul veșnic al celui rău, tufă plină de spini ce ești! Te scoatem din frăția preoțească și te dăm pe mâna călăului ca să termine cu tine, creatură a diavolului, înrudit cu șarpele otrăvitor, care faci rău cu dinții tăi salivând printre cei vii! Fie ca soarele să nu mai lumineze ziua în care monstrul de Hus se va mai târî pe pământ!”

„Vai, duceți-mi trupul sărman la moarte, ca să nu mai păcătuiești împotriva unei ființe nevinovate! – strigă Hus. Lăsați izbăvirea sau pedeapsa sufletului meu în seama Lui care judecă drept și nu ca voi nenorociți orbi!

Mi-am pus toată încrederea în Dumnezeuul Atotputernic, în Isus Hristos care m-a salvat și m-a chemat să predic Evanghelia Sa până la ultima suflare a vieții. Cred cu înflăcărare că va avea milă de mine, mă va primi în har și îmi va dăruia cupa mântuirii veșnice care nu mi se va lua. De asemenea, cred cu tărie că El îmi va oferi această cupă chiar astăzi – voi sorbi cu nesăț fericirea și mântuirea mea pentru veșnicie. Numele Lui să fie laudat de toți!”

Mulțimea înfuriată l-a redus la tăcere pe nobilul martir. I-a smuls veșmântul preoțesc de pe trup și l-a rupt în bucăți. Câțiva și-au legat fâșii din acest veșmânt de hainele lor, ca amintire a victoriei asupra lui Hus. După aceea, s-au certat între ei dacă ar trebui să-l tundă cu foarfecele sau cu briciul, i-au împins capul în jos și i-au tăiat părul în formă de stea, în timp ce își băteau joc de el.

Aceste batjocuri au displicut unora, care au început să protesteze. Cei mai mulți se bucurau, amenințând cu armele împotriva protectorilor lui Hus. Câțiva boemieni au fost controlați la ușa bisericii ca să nu intre cu arme. Cavalerul boemian von Meneczsch reușise să ascundă un pumnal lung în cizmă, iar când nu a mai putut suporta batjocura adusă prietenului său, a scos pumnalul și l-a înfipt între coastele celui care ținea capul lui Hus, astfel că omul a căzut fără să facă zgomot. Imediat, dușmanii lui Hus s-au apropiat de Meneczsch cu gând să-l omoare, dar n-au reușit pentru că el s-a apărât foarte bine și a

scăpat fără nicio zgârietură, printr-o ușiță mică de la cor. În acest timp, Hus înălța rugăciuni către Dumnezeu.

Când Hus apărură tuns în fața dușmanilor săi, aceștia îl batjocoriră aruncând în el cu bulgări de pământ înmuiati cu salivă și amuzându-se când îi nimereau fața. Nimic, totuși, nu putea să-i stârnească ura, la gândul că-l așteaptă o mântuire minunată – nici chiar chinurile și pumnii dușmanilor săi. „De ce mă batjocoriți? Oricum, nu mă puteți distruge! Aud muzică deasupra Golgotei și triumful unui Aleluia plin de bucurie, așa că strigătele de luptă ale Ierusalimului nu mă mai pot răni!”

În timp ce era azvârlit din templul Domnului, pe jumătate dezbrăcat, Hus spunea cuvinte demne de laudă. Când a ieșit afară din biserică, episcopul de Constance a fixat pe capul lui un coif de hârtie pe care desenase trei demoni hidoși, spunând: „Acum te eliberăm de dreptatea curților de judecată ale lumii! Sufletul tău va ajunge în mâinile diavolului și ale discipolilor lui!”

Hus răspunse acestui blestem oribil printr-o rugăciune: „Doamne, Isuse Hristoase, în mâinile Tale îmi încredințez sufletul pe care l-ai salvat prin sângele Tău. Tată din Cer, nu ține în seamă păcatul pe care dușmanii îl săvârșesc împotriva mea și ajută-mă să-i iert pentru ca sufletele lor să se poată bucura de harul Tău. Sfinte Duh, luminează mințile lor amăgite, astfel încât adevărul Evangheliei să le deschidă ochii, iar lauda pentru Tine să fie presărată pretutindeni, acum și în veci. Amin.”

Soldații formară un cerc larg în fața portalului bisericii în care Hus fusese condus și aprinseră un foc din cărți scrise de Wycliffe și Hus. Din mulțime se auzeau strigăte. Un bufon în veșminte roșii învârtea filele cărților cu un vâtrai lung, în timp ce făcea salturi ciudate și comice peste flăcări. Coadă sa, formată din pene, luă foc. De aceea, începu să alerge, strigând cu o ciudă mimată după apă. Acest teatru nerușinat a durat o oră, timp în care Hus era periat cu o coadă din pene, de pe care picura apa. Soarele lumina pe cer și trimitea multă căldură. Din cauza setei, oamenii începură să bea mult vin, care era distribuit gratuit. După un timp, se îmbătară atât de rău încât nu mai erau în stare să se țină pe picioare. Chefuiau și cântau, fără să țină cont de situația lui Hus. Erau ca barbarii.

Evenimentele descrise au marcat ultimele clipe ale nefericitului preot. În acest timp, se deschisese un bazar pentru binefacere, în care toată lumea sărbătorea cu mâncare și băutură. Tineri sau bătrâni, băieți sau fete, în special papistași latini, între care erau câțiva care nu mai văzuseră niciodată un eretic ars pe rug, abia așteptau să participe la spectacolul de seară. Între timp, stiva de lemne a fost decorată cu lucruri pestrice: ciucuri, steaguri, stele și alte zorzoane. Unele femei credeau că dacă vor arde bucăți din lenjerie sau din hainele lor, laolaltă cu ale condamnatului, vor primi iertare pentru păcatele lor sau pentru păcatele acelora care sunt în purgatoriu.

„Dă-mi, te rog, un pahar cu apă – a cerut Hus străjerului – să nu mor de sete, iar bucuria de a mă vedea în flăcări să nu vă fie luată, mai ales că sunt atât de mulți care au venit de departe, au cheltuit bani ca să participe la spectacolul arderii mele pe rug.” Plin de milă, un soldat i-a oferit pocalul său, dar Hus nu a băut din el și a cerut apă curată, care i s-a dat imediat.

Calmul și evlavia lui Hus au impresionat inima străjerului care s-a apropiat de sergent prezentându-și demisia cu următoarele cuvinte: „Am participat la multe bătălii grele în viața mea și am văzut oameni curajoși dându-și viața la Raefels în ținuturile Glarner, la Buer-gen, Niedau, Unterfern și Appenzell, dar niciodată nu mi-a fost dat să întâlnesc o persoană atât de împăcată în fața unei morți sigure. De aceea, cred că Hus este un om neprihănit, nevinovat și nu doresc să slujesc stăpâni care persecută sfinți și protejează papistași desfrânați. Vă predau lancea și sabia pentru că voi părăsi Constance astăzi, înainte ca fumul să se ridice să-l înece pe Hus, iar flăcările să-i ardă oasele.”

Astfel a sosit ora cinci după-amiază, când procesiunea a pornit cu Hus în frunte, de la poarta Bruehl. Pe partea stângă, rugul fusese înălțat și decorat splendid. Trei trompetiști pe cai negri chemau oamenii din ținuturi mai îndepărtate și atenționau pe cei hotărâți să asiste din pragul casei la spectacol. Numai pe câteva străzi din Constance nu a trecut procesiunea care a durat

mai mult de două ore. Unii strigau, alții se amuzau, dar mulți se rugau pentru Hus.

El înălța cântece de laudă lui Dumnezeu în limba latină – așa cum făcea cândva Iov cel încercat: *„Arfa mea s-a prefăcut în instrument de jale, și cavatul meu scoate sunete plângătoare. ... N-a cunoscut Dumnezeu căile mele? Nu mi-a numărat El toți pașii mei? Dacă am umblat cu minciuna, de mi-a alergat piciorul după înșelăciune... de mi s-a abătut pasul de pe calea cea dreaptă, de mi-a urmat inima ochii, de s-a lipit vreo întinăciune de mâinile mele, ... dacă m-am îngâmfat de mărimea averilor mele, de mulțimea bogățiilor pe care le dobândisem... și aceasta este tot o fărădelege care trebuie pedepsită de judecători, căci m-aș fi lepădat de Dumnezeu cel de sus! (Iov 30-31). Sunt bucuros asemenea unui rege, deși mă îndrept spre moarte.”*

Apoi a cântat versete din Psalmul 31, cu voce entuziastă, asemenea psalmistului: *„Doamne, în Tine mă încred... pleacă-Ți urechea spre mine.”*

Hus s-a apropiat de rug, privind fără teamă. După ce doi asistenți ai călăului i-au rupt hainele, îmbrăcându-l într-o cămașă stropită cu smoală, Hus s-a urcat pe rug. În acel moment electorul de Palatinat, Ludewig, s-a îndreptat călare spre el și l-a rugat stăruitor să retracteze, pentru a fi cruțat de moartea cumplită care i se pregătise.

Dar Hus a răspuns: „Astăzi pieri o găscă neajutorată, dar sute de ani de acum încolo se va auzi un cântec de lebedă pe care nimeni nu-l va putea opri și nicio

capcană sau plasă n-o va putea prinde.” Plin de milă și de admirație, prințul s-a întors la locul lui.

Între timp, călăul măsură frânghiile umede, legă mâinile și picioarele victimei de rugul din spate, stoarse picături de ulei dintr-o bucățică de lână aflată între picioarele lui și rug. De pe cap și din barba sa picura atât de mult ulei încât la un moment dat simți nevoia să se roage: „Doamne Sabaot! Nu le ține în seamă păcatul acesta!”

După aceea, legăturile au fost aprinse în șase sau mai multe locuri, dar nu ardeau pentru că fusese împrăștiată lână peste tot. Nu se simțea nicio adiere de vânt. Din acest motiv, abia după o jumătate de oră fumul începu să-l învăluie pe Hus.

Un bătrân în jur de optzeci de ani, apropiindu-se cu o boccea de legături, le aprinse și le așeză la picioarele sărmanului Hus, spunând: „Ca să ajungi în iad mai curând, arhiereticule!”

La care Hus strigă: „O, sfântă naivitate!” Un fum gros și greu mirositor se unduia și învăluia bietul martir în nori negri din care se auzi strigând de trei ori: „Isuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine!” După aceea s-a liniștit, fumul s-a risipit, iar Hus deveni din nou vizibil pentru toți. Capul îi căzuse în piept pentru că murise înainte ca flacăra rugului să-l atingă. Două ore mai târziu trupul lui a fost ars, iar cenușa adunată într-o piele de tăuraș ce a fost aruncată pe apele Rinului, în strigăte de veselie.

Ți-am relatat această poveste, dragul meu Nikolai, ca să știi cât de mult curaj a demonstrat Hus înaintea dușmanilor, pentru credința lui, și cât de fericit a fost, totuși, sfârșitul acestui om neprihănit. Adevărat îți spun, el a fost prea curat pentru lumea aceasta!

Fie ca Sfânta Treime să te protejeze și să te țină în viață – este dorința devotatului tău,

Poggius

Scrisă în ziua lui Calixtus,
octombrie 1415

Lucrarea de față, realizată de T. Spencer Hutson, cu titlul de pagină caligrafiat de Karsten Stapelfeldt, a fost cuprinsă în *Cartea Benedictină*, dactilografată și printată pe hârtie *Kilmory Laid*.

O sută de copii numărate, special legate, au fost semnate de către editor, Beda Von Berchem.

Dreptul de copiere Carl Granville, 1930.

Firul roșu pe albul veșmânt

Warren C. Wilson
Traducere : Benone Burte...

Warren C. Wilson

The musical score is written for voice and piano. It consists of five systems of music, each with a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment line (bass clef). The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics are in Romanian and are placed below the vocal line.

E veș - mân - tul cel alb de lu - mi - nă E fi - rul de

a - ur țe - sut Fi - rul ro - șu cel poar - tă mar - ti - rul

Prin fo - cul cre - din - ței tre - cut Ce-n - seam - nă acest fir ca de

sân - ge ? Se în - trea - bă fi - in - țe ce - rești De ce a - șa

mul - tă o - noa - re ? Pen tru ce sem - nul sla - vei Dom - nești ?

TIRUL ROȘU PE ALIUL VESMÂNȚ

El a fost pi-ro-nit pen-tru Dom-nul, El pe I-sus L-a
 El a fost ars de viu pen-tru Dom-nul, El pe I-sus L-a
 E a-proa-pe cer ca rea cea ma-re Ard in cre-din-ta

iu-bit Si in lan-țuri in va-lea du-re-rii că țar-
 iu-bit Fa-ra mur-mur pe ru-gul du-re-rii ca mar-
 fa-clii Pen-tru Dom-nul sa dai mar-tu-ri-e Da-ca

-tir pen-tru Dom-nu-a mu-rit Po-va-ra i-a fost bu-
 -tir pen-tru Dom-nu-a mu-rit Pri-vea că-tre cer fa-
 vrei in ma-ri-re sa fi Prin fo-cul pri-go-a-nei

-cu-ri-e Plân-sul greu că-tre cer i-a fost cânt Deci el va
 ră-tea-mă Și ve-dea tro-nul sla-vei cel sfant Deci el va
 de moar-te Sa as-cuți al Scrip-tu-rii cu-vânt A-șa vei

pur-ta pe ve-ci-e Fi-rul ro-șu pe al-bul veș-mânt

roiilor credinței

Warren C. Wilson

Traducere : Benone Burtescu

Warren C. Wilson

Pa - mîn tu - treg e în des - frâu Și lu - mea
Al nos tru scump Man - tu - i - tor Pe lu - ce - a
Vei fi și tu na - tă in Pa - ra - dis În toa - tă

e - n pă - cat De - șer - tî - ciu - ne - i ca un rău De re - le - n
su - fe - rit De - du - re - re ce - tot A fost a -
porți de cer Sa ? Când cei a - leși vor fi che - mați În glo - rii
sla - va

voi - bu - rat Un alt I - rod e la pa - lat Pe - tre - ce -
tunci ui - mit Si au é nu - me mai fru - mos Mai sfant, mai
ce veți mîn - ca ? Și vei zbu - ra din stea în stea Și pe de -
pă

rea e - n toi Mar - tu - ri - e au de dat ai Dom - nu - lui e - roi.
mi - nu - nat Ca - iu - bi - tul au de tos cel mort și în vi - at.
mer - ge El Dom - nui lor se va che - ma Prin - țul E - ma - nu - el.
mîn - tul nou ? Fii și azi și - n veș - ni cii Al Dom - nu - lui e - rou.

EROII CREDINȚEI

Cei o - no - rați de Dum - ne - zeu Nu sunt nici

regi, nici pa-pi de prin de - șar - te stră - lu - ciri Sunt cei u -

mili și cre - din - cioși, ai Dom - nu - lui mar - tiri Ei vor pur -

ta în veș - ni - cii Cu - nu - na De mă - riri.

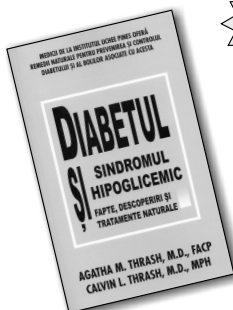

Editura ALEGE VIAȚA vă oferă:

Cărți pentru o sănătate mai bună

Nou!

184 pag.

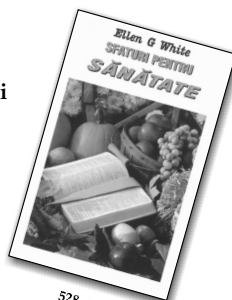
160 pag.

184 pag.

Doctorii Agatha Thrash & Calvin Thrash
ne ajută să înțelegem
rolul stilului de viață
în vindecarea diabetului
și a hipertensiunii.

110 pag.

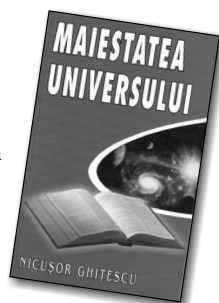
528 pag.

Alte cărți:

120 pag.

**CUM AM SCĂPAT
DE ARDEREA PE RUG
LA VALLADOLID,**
de pastor Wm. Timms
– o istorisire captivantă
din perioada
Reformațiunii
(anul 1559)

120 pag.

Colecția JOE CREWS - 28 de teme spirituale

1,5 lei / buc.

Pentru comenzi apelați la
tel. 021/220.42.72 (dimineața sau seara);
0744.369.797, 0766.468.979
E-mail: alegeviata.publ@gmail.com

